

MÉLJUSZ
a választ nálunk találja

DEBRECEN, DEBRECENIEK, DEBRECENISÉG

**TOP-6.9.2-16
HELYI IDENTITÁS ÉS
KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE
SZAKMAI ZÁRÓTANULMÁNY**

4024 Debrecen, Piac utca 20.
(52)511-400 | www.debrecen.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TARTALOM

1	KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ FOGALMAK TISZTÁZÁSA, A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELTÉTELRENDSZERE	3	4	EREDMÉNYEK ISMERTETÉSE	42
2	A PROJEKT ELŐZMÉNYEINEK ISMERTETÉSE	6	4.1	Eredmények számokban	42
2.1	Projektek célja	6	4.1.1	Közösségek bevonása	41
2.2	Projektek célterületei, területi lehatárolás	8	4.1.2	Eseményindikátorok, résztvevőindikátorok	46
2.3	Tervezés időszaka (felmérés eszközei, módszerei és annak eredményei)	14	4.1.3	Szakmai megvalósítók, együttműködő partnerek	50
2.4	Megvalósítók bemutatása	15	4.1.4	Tájékoztatás számokban	50
3	A SZAKMAI MEGVALÓSÍTÁS IDŐSZAKÁNAK BEMUTATÁSA	18	4.2	A legsikeresebb programok képekben	52
3.1	Szakmai támogatás	18	5	A PROJEKTEK NYILVÁNOSSÁGÁNAK ISMERTETÉSE	59
3.2	A pandémia hatása a közösségfejlesztésre	20	6	ÖSSZEGZÉS - DEBRECEN, DEBRECENIEK, DEBRECENISÉG	63
			3.3	Megvalósított tevékenységek	21
			3.3.1	Közösségfejlesztő programok	21
			3.3.2	Történeti feltárás	34

1 KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ FOGALMAK TISZTÁZÁSA, A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELTÉTELRENDSZERE

KÖZÖSSÉG ÉS RÉSZVÉTEL

Az alapelvek minden szakma kiindulópontja, viszonyítási alapja – minden, ami a szakmában zajlik, ezekhez az alapértékekhez képest jó vagy rossz, követendő vagy elvetendő.

A KÖZÖSSÉG ALAPELVE

A közösségfejlesztés célja a helyi közösséghez és a társadalomhoz tartozás elősegítése. A végső cél, hogy mindenki tartozzon valahová és valakikhez, közösségi és társadalmi beágyazottságban éljen, legyen esélye, lehetősége saját életfeltételeinek javítására és legyen képes a pozitív változásokra irányuló közös cselekvésben való részvételre. A közösség alapvető emberi létfeltétel.

Warren (Warren 1963.) amerikai szociológus szerint a közösségnek öt funkciója van az életünkben:

1. A szocializáció, melyen keresztül a közösség bizonyos értékeket olt tagjaiba, olyanokat, amelyek a leginkább az adott kultúrában érvényesek.
2. A gazdasági boldogulás - a közösség biztosítja tagjainak a megélhetést.
3. A társadalmi részvétel - a közösség biztosítja tagjai számára a társasági, társadalmi élet lehetőségét, a jogok és kötelességek gyakorlását.
4. A társadalmi kontroll - a kontroll alapját a közösség értékei és normái jelentik, valamint a köz ügyei iránti elkötelezettség és felelősség.

5. A kölcsönös támogatás, és az ahhoz vezető együttműködés, mely folyamat segítségével a közösség tagjai megvalósítják azokat a feladatokat, amelyek túl nagyok, vagy túl sürgősek ahhoz, hogy egy egyedülálló személy kezelni tudja. Ezt funkciót a szolidaritás funkciójának is szokták nevezni.

KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

A közösségfejlesztés a helyi emberekből, a humán, természeti- és gazdasági erőforrásokból, alulról építkezik. Közösségi úton, a civil szervezetekkel és az aktív helyi polgárokkal tárja fel a helyi közösség szükségleteit, azok kielégítésének lehetséges módjait és elkötelezi a helyieket saját problémáik közösségi megoldása, a helyi cselekvés mellett.

A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FŐ FÁZISAI:

1. Új mozgások létrehozása - A lakosság és szervezetek bevonása, az érintett körzet megszervezése, a kapcsolatfelvétel, majd a kommunikáció kereteinek kialakítása.
2. A helyzet feltárása - A társadalmi-gazdasági diagnózis létrehozása, melynek felállításában a közösség nem-szakember tagjai is aktív szerepet vállalnak. A

legfontosabb a közösség önmagáról való tudásának feltárása és a problémák azonosítása, de fontosak a helytörténeti, településszociológiai, statisztikai, valamint a szakterületi és fejlesztési anyagok feltárása, s e tudás közösségi használatba vétele is.

3. A közösség véleményének, késztetéseinek és cselekvési potenciáljának feltárása és a problémák mellé rendelése. A folyamatot nem a szervező/fejlesztő, hanem – szükség esetén, az ő segítségével – a közösség maga végzi. A feltáruló feladatok közös rangsorolása, a problémamegoldó folyamatok tervezése, a cselekvési terv és az önszorgító projektek készítése.
4. „Intézményépítés”, azaz új szokások és szervezetek életre segítése a helyi közösségben, új közösségi szervezetek megalakulása, képzések, a cselekvéshez szükséges attitűd kialakítása és a technikák el-sajátítása, különböző helyi tevékenységek (projek-

tek) beindulása, információs rendszer kialakítása, a nyilvánosság fórumainak létrehozása. A nyilvánosság érdeklődésének felkeltése, PR tevékenység. Az önszervező folyamatok életben tartása, segítése.

5. A partnerek megkeresése és aktivizálása: kapcsolat-szervezés, hálózatépítés a helyi, országos és nemzetközi szervezetek között, konfliktuskezelés, érdekérvényesítés.
6. A munka koordinálása, az esetleg elakadó megvalósítások tovább lendítése, a megvalósult folyamatok értékelésének és a továbblépés tervezésének segítése, szakmai segítségnyújtás a lokális társadalom-fejlesztés szellemi infrastruktúrájának megteremtésében, a döntéshozók és a jogalkotás befolyásolása.

Forrás: Varga A. T. – Vercseg I. – 1998 és 2001 Közösségfejlesztés. Budapest, Magyar Művelődési Intézet

A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FÁZISAI

9–12 hónap a folyamat. Kb. 1–2 év kell a folyamat megszilárdulásához.

Forrás: Arapovics Mária: Közösségfejlesztés

A kulturális közösségfejlesztés célja a kulturális aktivizációra, a helyi kulturális élet szervezésében és alakításában való szerepvállalásra ösztönzés, a kulturális részvétel fejlesztése. Az értékek feltárása, tudatosítása, mozgásba hozása, megújítása és átörökítése a helyi közösségek és a kulturális intézmények aktív együttműködésével hozzájárul a helyi közösség kezdeményező- és cselekvőképességének erősödéséhez.

KÖZÖSSÉGFEJLESZTŐ FOLYAMAT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK TEVÉKENYSÉGEI, A TEVÉKENYSÉG ELEMEI

A közösségek részvételével megvalósuló felmérés és tervezés:

Ehhez kapcsolódó, alkalmazandó módszerek:

- közösségi interjúk (legalább 30 db)
- közösségi felmérés,
- közösségi beszélgetések, közösségi tervező műhelyek.

Helyi cselekvési terv elkészítése

A település, településrész, térség lakosságának közösségi együttműködését dinamizáló és fenntartó közösségi akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok gyűjteménye.

a. Községi akciók, tevékenységek, események megvalósítása:

- helyi hagyományok feltárása és felelevenítése
- közösségi eredmények bemutatása
- közösségek szomszédolása (szomszédos közösséget megismerő közös tevékenységek szervezése: szomszédünnep, közösségi térkép készítése)
- közösségi helyismereti kiállítások megszervezése
- közösségi találkozók szervezése (pl. elszármazottak találkozója, közös névnapok, újszülöttek napja stb.)
- hagyományos és online civil, vállalkozói fórumok, közösségi rendezvények szervezése.

b. Programok, folyamatok megvalósítása:

- helyi erőforrások feltárása
- a helyi és térségi történelem feltárása, a mindennapok megörökítése a helyi lakosok és a könyvtárak, muzeális és közművelődési intézmények bevonásával
- tanulókörök szervezése,
- népismereti tábor,
- generációk közötti tudás átadáshoz kapcsolódó rendezvény sorozatok,
- művelődő közösségek (pl. olvasókör, múzeumbaráti kör, örökségklub, helytörténeti egyesület, amatőr és népművészeti klubok, szakkörök, film és könyvklubok) megszervezése, működésének szakmai támogatása,
- képzési fórumok megszervezése, működésének szakmai támogatása,
- ismeretterjesztő előadássorozatok,
- egyéb kulturális programok, programsorozatok.

c. A helyi nyilvánosság fórumainak megteremtése, meglévő fórumainak fejlesztése: honlap, közösségi oldal, mobil applikáció; hirdető táblák, oszlopok, információs felületek kialakítása, fejlesztése.

d. Részvételi fórumok elindítása, működtetése, meglévők fejlesztése (párbeszédkörök, kerekasztalok, szomszédsági tanácsok, közösségi bizottságok)

2 A PROJEKT ELŐZMÉNYEINEK ISMERTETÉSE

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2014-2020-as Európai Unió projekt-portfóliójának jelentős részét a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program finanszírozta. Ennek részeként nyílt pályázati lehetőség az önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások, az egyházak, a civil szervezetek és a nonprofit szervezetek részére, a települések, településrészek közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztésének támogatására.

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program prioritása volt, hogy a támogatásból finanszírozott fejlesztések koherens, integrált módon kerüljenek megvalósításra. A szinergikus hatások érvényesülésének érdekében olyan közösségfejlesztő programok megvalósulását is célként tűzte ki, amely a helyi identitás tudat erősítését segíti elő.

Az Európai Unió támogatási rendszerekben a közösségfejlesztés szükségessége kiemelt szereppel bírt, már a korábbi programozási időszakokban is komoly mértékben hozzájárult a támogatásból megvalósuló infrastrukturális beavatkozások elfogadtatásához. A 2014-2020-as időszakban a támogatási célok között még hangsúlyosabban, intenzívebben jelent meg a kiegészítő programjellegű akciók majdani támogatása. Ezen irányelv érvényesítésének támogatására jelent meg a TOP-6.9.2-16 kódszámú a Helyi identitás és kohézió erősítése című pályázati felhívás, melyben a következő tevékenységek megvalósítására nyílt lehetőség:

- közösségek részvételével megvalósuló program felmérés és tervezés
- adott településrészek közösségi tevékenységének történeti feltárása és az eredmények lakosság számára elérhetővé tétele
- olyan közösségi akciók, tevékenységek, programok megvalósítása, amely az adott településen, településrészekben dinamizálja a helyi lakosság együttműködését
- olyan információs pontok működtetése, ahol a helyi lakosság értesülhet az adott településrészen megrendezendő programokról
- a közösségfejlesztési folyamatok, akciók szakmai minőségének biztosítása

2.1 PROJEKTEK CÉLJA

A PROJEKT CÉLJAI, RÉSZCÉLJAI – A HELYZETELEMZÉS ÉS AZ IGÉNYFELMÉRÉS ALAPJÁN –, VALAMINT AZOK ELVÁRT EREDMÉNYEI

Általánosságban elmondható, hogy a fenntartható társadalmi-gazdasági fejlődés érdekében szükség van olyan erős, integrált helyi társadalmakra, amelyek képesek az új kihívásokra érdemben reagálni, valamint jelentős mértékben a helyi erőforrásokra támaszkodva a társadalmi, kulturális hagyományokra épülő adekvát válaszokat kidolgozni. Ez egyben azt is feltételezi, hogy a későbbiekben a helyi társadalmak ezen válaszok alapján fogják a tevékenységeiket megtervezni és azok szerint fognak cselekedni.

A fentiekhez szükséges társadalmi együttműködés szintje alacsony volt, a társadalmi aktivitást mérő, széles körben elfogadott, megfelelően komplex rendszerek a megcélzott fejlesztési tevékenységek, akciók vonatkozásában nem álltak rendelkezésre.

A települések, településrészek lakosai, elsősorban a fiatalok, a pályázatot megelőző időszakokban csekély számban voltak tagjai valamilyen „cselekvő” közösségnek. A lakosok jelentős része nem érez felelősséget sem a szűkebb sem a tágabb közössége, és/vagy települése, településrésze helyzete, fejlődése iránt. Amennyiben a lakosság egy része rendelkezik is felelőségérzettel, akkor is többnyire híján van azoknak az ismereteknek, képességeknek, társadalmi-közösségi kapcsolatoknak, amelyek birtokában – a közmegegyezésnek megfelelő módon, a közjó érdekében – cselekedni tudna. Mindezek mellett a lakosság önkéntes tevékenységben való részvétele is rendkívül alacsony szinten áll, mind mennyiségileg, mind minőségileg. Saját, illetve mások élethelyzeteinek megoldására az egyének – de a vállalkozások is – jellemzően saját, egyéni megoldásokat keresnek, ahelyett, hogy összefognának, közösen cselekednének.

Jelen projektek elsődleges célja az volt, hogy a kulturális intézmények speciális eszköztárával valamint az ehhez kapcsolódó módszertanával ezt a helyzetet, azaz a társadalmi együttműködés alacsony szintjét kezelje és nyújtson segítséget az alábbi társadalmi problémák kezelésében:

- passzivitás: társadalmi elidegenedés, cselekvőkép-telenség (passzív várakozás) növekedése; az elszigetelődés és a társadalmi összetartás hiánya, meglévő közösségek hatékony és rendszeres támogatásának hiánya;
- erőforrások feltárásának elmaradása: helyi közösségi értékek feltárásának elmaradása, helyi közösségi értékek elvesztése;

- ötlettelenség: önmagukban, önmaguktól gondolkodni tudó, a helyi erőforrásokra építő közösségek számának csökkenése, kialakulatlansága, alulról jövő kezdeményezések elmaradása a források diverz felhasználásához;
- cselekvőkép-telenség: helyi közösségi kapcsolatok, tudások kihasználatlansága, a közösségek meggyengülése, közösségerősítő tevékenységének hátterbe szorulása, elvándorlás, külföldi munkavállalás, távoli iskolába kerülés következtében;
- kívül rekedés, maradás: peremhelyzetben élők helyzetbe nem kerülése, az integrációra való felkészülés – közösségi alapozás – elmaradása, a fiatal generációk kimaradása a közösségfejlesztésből, a közösség erejét meghatározó, idősödő korosztály kikerülése a helyi közösségekből.

A projekteknek ezen túlmenően természetesen az az átfogó célja is volt, hogy a közösségek és ezeken keresztül az egyének önálló cselekvési szándéka és képessége erősödjön, továbbá a közösségi, együttélési konfliktusok felpuhuljanak, elsősorban a szakmai-módszertani támogatás folyamatos biztosításával.

A projekt rész céljai között szerepelt a kulturális intézmények működésének társadalmazása, kiszélesítése, a közösségfejlesztési folyamatok és önkéntes programok eredményeinek fenntarthatóvá válása, további programsorozatok, akciók tervezése és megvalósítása, mentorhálózat működtetése, szakmai-módszertani tanácsadás, folyamatos helyszíni jelenlét, képzések, továbbképzések biztosításával.

A beavatkozás részét képezte továbbá az önkormányzat és a helyi kulturális intézmények képessé tétele az aktivitásukban megerősített közösségek és kezdemé-

nyezéseik befogadására, támogatására, a közösségi aktivitás fenntartására. Az intézmények erre való felkészítése egyben a helyi fejlesztések fenntarthatóságának garanciája is volt.

Az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében valósultak meg a projektek, melyek ezáltal közvetetten szolgálták:

- a társadalmi együttélés javítását;
- a hátrányos helyzetűek és veszélyeztetett társadalmi csoportok, romák és fogyatékkal élő személyek aktív társadalmi szerepvállalásának erősítését, egyúttal a hátrányos megkülönböztetés visszaszorítását;
- a társadalmi befogadás céljainak megjelenítését a szolgáltatások megszervezésénél;
- helyi szintű partnerkapcsolatok létesítését a szolgáltatásfejlesztés érdekében;
- a társadalmi esélyegyenlőség fokozását;
- a helyi közösségek és a hátrányos helyzetűek, romák civil szerveződéseinek fejlődését;
- a roma, más nemzetiségi és migráns csoportok/közösségek hagyományainak a társadalom szélesebb rétegei által való megismerését, egymás elfogadását és a társadalmon belüli párbeszéd erősödését;
- a karitatív, önkéntes tevékenység kiszélesítését, a szolidáris, cselekvőképes helyi közösségek kialakulását, önfenntartó erejének növelését;
- a helyi közösségek közös vagy éppen eltérő múltjában rejlő értékek feltárásával és közreadásával, tanulságainak mai adaptálásával segíti a jelenbeli megismerési és elfogadási folyamatokat.

A célmátrix illeszkedésének a vizsgálata széles körben történt meg, többek között az illeszkedésvizsgálat kiterjedt a Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégiára, a LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiára, a helyi komplex programok megvalósítására is.

Azonban legfontosabbnak mégis az tekinthető, hogy a fent említett célmátrix összhangja megtekinthető volt a felhívás céljaival.

A projektek elsődleges célja a célterületeken élő közösségek kezdeményező- és cselekvőképességének előre mozditása volt azáltal, hogy a közösségi részvételen alapuló programokat valósítsanak meg.

A civil aktivitás jelenlétének a kiterjesztése lehetővé tette a helyi lakossági identitástudat erősödését. A Pályázati Felhívás előírásainak megfelelően a tervezésnek és a megvalósításnak is a közművelődési, kulturális intézményekkel együttműködésben kellett megvalósulnia. A konzorciumi partnerséggel szélesebb körű együttműködés valósulhatott meg. A programok lebonyolítása és nyilvánossága esélyegyenlőséget és egyenlő bánásmódot célzott meg, azaz egyetlen társadalmi csoport számára sem volt kirekesztő. A helyi lakosság közösségi kezdeményező készsége fejlesztésre szorult.

2.2 PROJEKTEK CÉLTERÜLETEI, TERÜLETI LEHATÁROLÁS

A Pályázati Felhívás egyik legfontosabb elvárása volt, hogy a projektek keretében támogatásából megvalósuló tevékenységek, akciók valamilyen jól körülhatárolható területi egységhez, ún. célterülethez legyenek köthetők. A projektek tárgyát képező közösségfejlesztési folyamatok célterületeként lehetséges volt a település egészének vagy egy adott településrésznek a definiálása. Ebben az ér-

telmezésben településrészként értelmezhető volt az egy településen belüli vagy esetlegesen annak külterületén elhelyezkedő, a helyi lakosság által külön településrésznek tekintett terület.

A célterületek tervezésénél figyelemmel kellett arra is lenni, hogy a Pályázati Felhívás a célterület mutatóira illetve a célterületenként allokálható forrás mennyiségére is fogalmazott meg elvárásokat:

- a célterületnek egyértelműen körülhatárolható földrajzi területnek kell lennie
- az adott célterület vagy városrész lakosság lélekszámának el kellett érnie az 500 főt, azonban nem haladhatta meg a 15.000 főt
- egy projektben több célterület összevonására is volt lehetőség, annak figyelembe vételével, hogy azoknak fizikálisan érintkezniük kell egymással
- egy-egy adott célterület közösségfejlesztési folyamatainak a megvalósítására allokálható támogatási összeg nem haladhatta meg a 40 millió Ft-ot

- célterületenként szükséges egy információs pont megléte, ahol a helyi lakosság értesülhet a majdani eseményekről

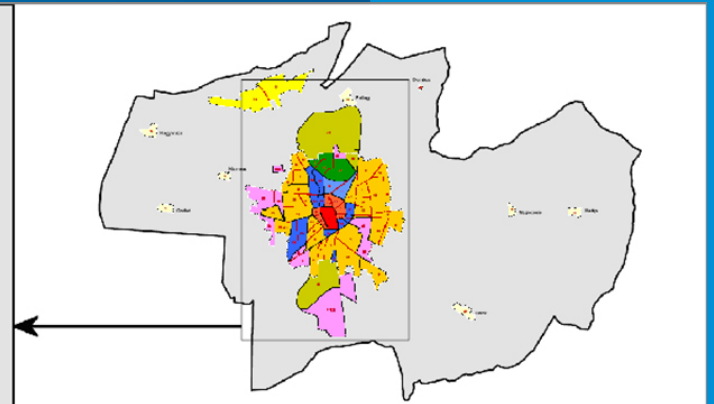
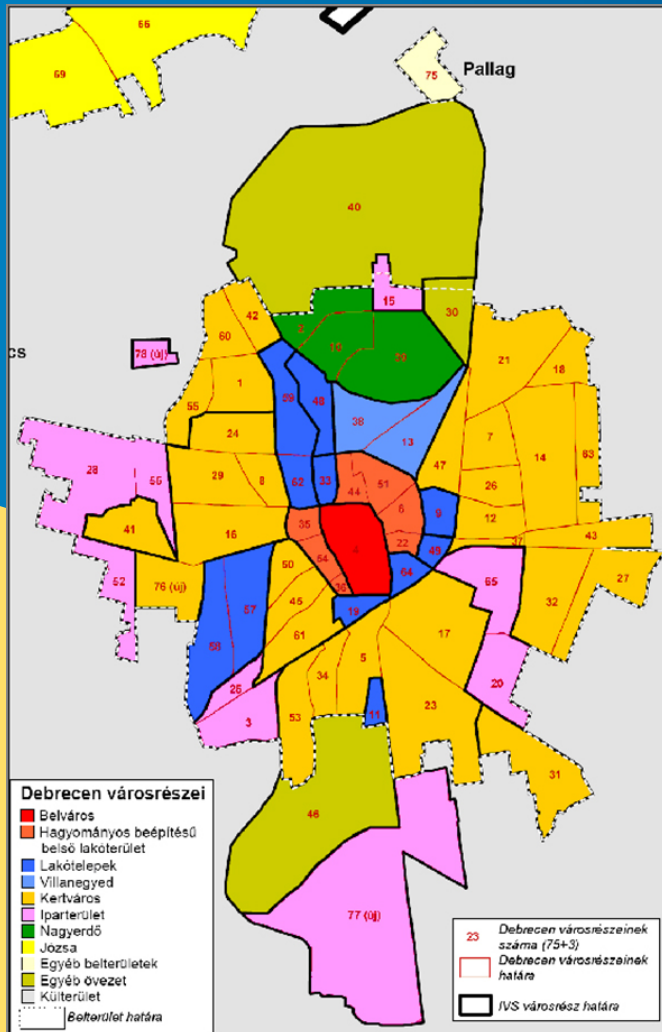
A fentiek figyelembevételével kézenfekvőnek tűnt, hogy a 2014-2020-as pályázati programozási ciklus városi alapidokumentuma, a Debrecen Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (Megalapozó vizsgálat) képezze alapját a célterületek kijelölésének.

Debrecen Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (Megalapozó vizsgálat) a településrészek elkülönítésekor a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által kijelölt és 2007-ben önkormányzati rendeletben elfogadott (32/2007. (VI. 28.) Ö.r.) 75 városrészt vette figyelembe, kiegészülve az azóta új funkciót kapó vagy újonnan létrejövő városrészek elfogadott elnevezésével.

A hivatkozott dokumentum 78 városrészt azonosított, amelyeket funkciójuk szerint 10 kategorikus beosztás szerint csoportosított.

A városrészi besorolást az alábbi ábra mutatja be:

Debrecen városrészei

1. Akadémia kert	27. Kondoros	53. Tégláskert
2. Augusztai	28. Köntösgát	54. Tizenhárom város
3. Basahalom	29. Köntöskert	55. Tócsólgét
4. Belváros	30. Köztemető	56. Tócorét
5. Boldogfalvikert	31. Lencztelep	57. Tócsókert
6. Burgundia	32. Blharikert	58. Tócsóvölgy
7. Csapó kert	33. Libakert	59. Újkert
8. Csígekert	34. Majorság	60. Úrrétje
9. Dobozkert	35. Mesterfalva	61. Vargakert
10. Egyetemváros	36. Miklóskapu	62. Vénkert
11. Egreskert	37. Műhelytelep	63. Veres Péter-kert
12. Falóger	38. Nagyerdő	64. Wesselényi
13. Nagyerdő alja	39. Nagyerdő park	65. Zsibogó
14. Gerébytelep	40. Nagyerdőtölgyes	66. Alsójózsza
15. Gyógyszergyár	41. Nagysándortelep	67. Bánk
16. Hatvan utcai kert	42. Nyulas	68. Dombos
17. Homokkert	43. Pércsikert	69. Felsőjózsza
18. Hőforrás	44. Péterfalja	70. Haláp
19. Ispotály	45. Postakert	71. Kismacs
20. József Attila-telep	46. Repülőtér	72. Nagycsere
21. Júliatelepe	47. Sámsonikert	73. Nagymacs
22. Kandia	48. Sestakert	74. Ondód
23. Kerekestelep	49. Sőház	75. Pallag
24. Kertváros	50. Széchenyikert	76. Lóskúti (új)
25. Kétútköz	51. Szentia szőlőfalva	77. Déli Ipari terület (új)
26. Klincseshegy	52. Téglagyár	78. DE - Tud. és Techn. Park (új)

A projektek célterületeinek kialakítását jelentős mértékben a fenti ábra határozta meg. Természetesen figyelemmel kellett lenni olyan szempontokra is, hogy bizonyos városrészek esetében nem értelmezhető a közösségfejlesztési folyamat az alábbiak miatt:

- a városrész funkciója nem összeegyeztethető a közösségfejlesztési metódusokkal pl.: Déli Ipari Terület
- a városrészen, célterületen már más támogatási forrásból megvalósultak hasonló jellegű akciók pl.: Nagysándortelep
- az adott városrész, célterület lakosságának mértéke annyira alacsony volt, hogy önálló közösségfejlesztési folyamat nem értelmezhető az adott területen

- bizonyos városrészek összevonásra kerültek egy célterületbe a később tervezendő közösségfejlesztési akciók racionalizált megvalósításának érdekében
- bizonyos városrészek megosztása volt szükséges a túlzottan magas lakónépség miatt

Össességében elmondható, hogy az adott projektek beavatkozási területeinek illetve a projektek célterületeinek kialakításának tervezésekor sok olyan tényezőre kellett figyelemmel lenni, amelyeket vagy a vonatkozó Pályázati Felhívás várt el, vagy egyszerűen a későbbi megvalósíthatóság érdekében racionalizálni volt szükséges. Fentiek alapján összesen hat darab projekt beavatkozási terület került azonosításra.

1. HELYI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS DEBRECEN1 VÁROSÉRSZEN

A Projekt keretében összesen 5 célterület került kijelölésre, melyek a következők:

A TOP-6.9.2-16 jelű projektben megjelölt célterületek	ITS-ben meghatározott városrészi lehatárolás
Kerekestelep, Lencztelep	Kertváros
Basahalom, Tégláskert, Majorság, Boldogfalvikert, Epreskert	Iparterület, Kertváros, Lakótelepek
József Attila-telep, Homokkert	Iparterület, Kertváros
Zsibogó, Műhelytelep, Pércsikert, Sóház	Iparterület, Kertváros, Lakótelepek
Biharikert, Kondoros	Kertváros

2. HELYI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS DEBRECEN2 VÁROSRSZÉN

A Projekt keretében összesen 14 célterület került kijelölésre, melyek a következők:

A TOP-6.9.2-16 jelű projektben megjelölt célterületek	ITS-ben meghatározott városrészi lehatárolás
Csapókert, Kincseshegy, Falóger	Kertváros
Augusztá, Egyetemváros, Nagyerdőpark, Nyulas, Nagyerdő	Nagyerdő, Kertváros, Villanegyed
Veres Péter kert, Gerébytelep	Kertváros
Júlia telep, Hőforrás, Sámsonikert	Kertváros
Dobozi	Lakótelepek
Burgundia	Hagyományos beépítésű belső lakóterület
Nagyerdőalja	Villanegyed
Szentlászlófalva, Péterfia	Hagyományos beépítésű belső lakóterület
Sestakert	Lakótelepek
Libakert	Lakótelepek
Vénkert	Lakótelepek
Újkert Dél	Lakótelepek
Újkert Észak	Lakótelepek
Kandia, Wesselényi	Hagyományos beépítésű belső lakóterület, Lakótelepek

3. HELYI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS DEBRECEN3 VÁROSRESZEN

A Projekt keretében összesen 8 célterület került kijelölésre, melyek a következők:

A TOP-6.9.2-16 jelű projektben megjelölt célterületek	ITS-ben meghatározott városrészi lehatárolás
Miklóskapu, Tizenháromváros, Postakert, Vargakert, Ispotály	Hagyományos beépítésű belső lakóterület, Kertváros
Úrrétje, Akadémiakert	Kertváros
Tócóliget, Kertváros	Kertváros
Belváros	Belváros
Tócóvölgy, Lóskút	Lakótelepek, Kertváros
Tócóskert Észak	Lakótelepek
Tócókert Dél	Lakótelepek
Köntöskert, Csigekert, Hatvan utcai kert, Mesterfalva, Széchenyikert	Hagyományos beépítésű belső lakóterület, Kertváros

4. HELYI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS BÁNK VÁROSRESZEN

A Projekt egy célterületen (Bánk) valósult meg.

5. HELYI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS ONDÓD VÁROSRESZEN

A Projekt egy célterületen (Ondód) valósult meg.

6. HELYI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS JÓZSA VÁROSRESZEN

A Projekt keretében összesen 2 célterület került kijelölésre, melyek a következők:

A TOP-6.9.2-16 jelű projektben megjelölt célterületek	ITS-ben meghatározott városrészi lehatárolás
Alsójózsa	Józsa
Felsőjózsa	Józsa

A hat projekt keretében összesen 31 db célterület került kijelölésre. Jól látható, hogy négy célterület a városi szöveten kívül elhelyezkedő célterület (Bánk, Ondód, Felsőjózsa, Alsójózsa), míg a többi a városi alapszöveten belüli.

2.3 TERVEZÉS IDŐSZAKA (FELMÉRÉS ESZKÖZEI, MÓDSZEREI ÉS ANNAK EREDMÉNYEI)

A projektek tervezési időszakának kezdete 2018. második felévére esett. A célterületek kijelölése volt az első tervezési fázis, azonban azok meglátta még nem határozta meg a közösségfejlesztési akciók konkrét jellegét, tartalmát. Ezek kialakítása a közösségi felmérések módszertanával került meghatározásra, jellemzően alulról jövő kezdeményezések által.

A folyamat első lépéseként egy úgynevezett tervezési mátrix került meghatározásra, amely a következő lépéseket tartalmazta:

- kutatómunka az adott városrészen, a célterület történetének ismerete
- az aktív lakosok felkutatása, támogatók és közreműködők keresése
- 3 lépcsős helyzetfelmérés
- helyi cselekvési tervek és rendezvénynaptár elkészítése
- további közreműködők keresése
- információs pontok kijelölése

Az első két lépést követően kerülhetett sor a 3 lépcsős helyzetfelmérés megvalósítására, jellemzően interjúk alapján. A közösségfejlesztési szándékkal készülő interjúk alapvető célja a helyi társadalom problémáinak feltérképezése, továbbá kiemelt hangsúlyként a kapcsolatépítés és a közösségi „mozgások” elindítása volt. Utóbbi alatt értendő a helyi társadalom ügyéért való felelősségvállalás és aktív bekapcsolódás le-

hetőségeinek feltárása, a közösségi részvétel szorgalmazása. Ezen fázis eredményeként jött létre egy társadalmi-gazdasági diagnózis, melynek felállításában a közösség nem-szakember tagjai is aktív szerepet vállaltak. A legfontosabb szempont a közösség önmagáról való tudásának feltárása és a problémák azonosítása volt, de legalább ennyire fontos volt a helytörténeti, településszociológiai statisztika, valamint a szakterületi és fejlesztési anyagok feltárása, valamint ezen tudás közösségi használatba vétele is.

A közösségi felméréseknek három típusa került megvalósításra:

- egyéni interjúk
- közösségi beszélgetések, kerekasztalok
- közösségi kérdőíves felmérések

1. EGYÉNI INTERJÚK

A közösségfejlesztési szándékkal készülő interjúk alapvető célja a településrészi közösség problémáinak feltérképezése, továbbá kiemelt hangsúlyként a kapcsolatépítés és a „közösségi mozgások” elindítása volt. Utóbbi alatt értendő a helyi társadalom ügyéért való felelősségvállalás és aktív bekapcsolódás lehetőségeinek feltárása, a közösségi részvétel szorgalmazása.

Az interjúk elkészítésének egyik alapvető szempontja az volt, hogy olyan személyek bevonásával valósuljanak meg, akik véleménye az adott célterületen a közösségi élet tevékenységeit formálja. Fontos szempont volt az ún. „pólusszemélyek” kiválasztásánál, hogy valamennyi generáció álláspontja, tapasztalata, elképzelése, ötlete megjelenjen az interjúk során. Ők képviselték azt a tapasztalatot, amely leginkább tesz a közösség ügyéért, a helyi társadalom kohéziójának előmozdításáért. Ezek mentén általában a célterületen jelenlévő oktatási-nevelési intézmények vezetői, a városrészen tevékenykedő civil szervezetek vezetői, az adott terüle-

ten jelenlévő hitéleti gyülekezetek vezetői lettek megszólítva a véleményformálás céljából. Természetesen a kiválasztott személyek számossága célterületenként más és más volt annak megfelelően, hogy az adott célterület civil hálójának, intézményi ellátottságának a sűrűség-mennyiségi mutatói hogyan alakultak.

Az interjúk elsősorban a három -a közösségfejlesztő interjúkban használt- alapvető kérdésre összpontosultak:

- Miért szeret itt élni? (Ha szeret, miért, ha nem miért)
- Mi az a terület, amit Ön szerint fejleszteni kell?
- Ön miben tudna szerepet vállalni a fejlesztést illetően?

2. KÖZÖSSÉGI BESZÉLGETÉSEK, KEREKASZTALOK

A közösségi beszélgetések alapvetően az egyéni interjúk kiértékelése után valósulhattak meg. Fontossága abban rejlik elsősorban, hogy az egyéni interjúalanyok véleményei összeütköztethetők legyenek.

A találkozókra egy szélesebb közönség (10-20 fő) előtt ismertetésre kerültek a projekt kitűzött sarokpontjai, megfogalmazott célkitűzései; többek között a helyi társadalom erősségének fontossága, a helyi erőforrások feltárása, a közösséghez való tartozás kulcsszerepe, az egyéni felelősségvállalás súlya, a részvétel fontossága.

Jellemzően az első találkozók inkább az információk rendszerezéséről, az jelenlévő ismeretek tudásmegosztásáról szóltak, míg az időben későbbi találkozók már konkrét program típusok, akciók kerültek megfogalmazásra.

3. KÖZÖSSÉGI KÉRDŐÍVES FELMÉRÉSEK

A kérdőíves felmérések szükségessége megkérdőjelezhetetlen volt a tervezés időszakában. A célterületen élők véleményének a mintavételezése alapján volt lehetséges az általuk vélt állapotok és az ismert adatok alapján a célterületi helyzetfeltárás elkészítése.

A kérdőíves felmérés többek között a következőkre kívánt válaszokat szerezni:

- Mióta él a célterületen?
- Mennyire elégedett a közterek állapotával?
- Mennyire elégedett a művelődési házak és egyéb kulturális terek szolgáltatásnyújtásának minőségével?
- Mennyire elégedett az egyházi terek, hitéleti intézmények szolgáltatásnyújtásának minőségével?
- Mennyire elégedett a célterületen megrendezendő közösségi rendezvények minőségével és mennyiségével?

A kérdőíves felmérések kiértékelése és annak a kerekasztalokon való ismertetése után volt véglegesen megtervezhető az adott célterület programterve.

2.4 MEGVALÓSÍTÓK BEMUTATÁSA

A projektek megvalósítására Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata konzoriumot hozott létre, melynek további tagjai a Méliusz Juhász Péter Könyvtár és a Debreceni Művelődési Központ voltak.

DEBRECEN MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A konzorciumvezető Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata, amelynek egyik fő feladata a projektek gördülékeny és hatékony megvalósításának koordinálása volt. A projektekben kiemelt szerepet kapott a polgármesteri hivatal Humán Főosztálya, azon belül a Kulturális Osztály. A Kulturális Osztály kulturális és civil kapcsolatokkal összefüggő, polgármesteri és jegyzői utasításba meghatározott feladatai, amelyek a jelen projekt keretében megvalósítandó szakmai tevékenységekhez szorosan kapcsolódnak:

- Az önkormányzati fenntartású közgyűjteményi, közművelődési és előadóművészeti feladatokat ellátó intézmények szakmai és törvényességi ellenőrzésében való közreműködés.
- A Polgármesteri Hivatal esélyegyenlőségi tervéhez kapcsolódó feladatok ellátása, az esélyegyenlőségi referensi feladatok végzése
- Európai uniós és hazai forrású pályázatok előkészítése, gondozása, közreműködés az ágazat pályázati feladatainak ellátásában, pályázat előkészítésben és megvalósításban

Az Önkormányzat projektekben vállalt feladatai között az egyik legfontosabb a közösségfejlesztés szempontjából megkerülhetetlen stratégia dokumentumok felülvizsgálata volt. A felhívás nevesítette az önállóan támogatható, kötelezően megvalósítandó tevékenységek között a stratégiai dokumentumok felülvizsgálatát, dokumentumok készítését, melyet részben saját teljesítésben, részben külső szolgáltatók bevonásával a Polgármesteri Hivatal munkatársai (Kulturális Osztály) valósították meg. Ennek keretében megtörtént:

- a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata, részvételi fórum keretében történő áttekintése, új, 2018-2023-as időszakra vonatkozó dokumentum elkészítése,
- a Helyi közművelődési rendelet részvételi fórum keretében történő áttekintése, új dokumentum elkészítése a Kulturális Törvény 2017. évi módosításával összhangban,

- a Kulturális Stratégiában megfogalmazott intézkedések, célok teljesülésének felülvizsgálata, a Stratégiában megfogalmazott fejlesztési elképzelések finanszírozása, esetleg új intézkedések kidolgozása szakértői munkacsoport keretében, társadalmi egyeztetéssel.

MÉLIUSZ JUHÁSZ PÉTER KÖNYVTÁR

A Méliusz Juhász Péter Könyvtár nyilvános közgyűjteményként küldetésének tekinti, hogy Hajdú-Bihar megye és Debrecen Megyei Jogú Város polgárai számára biztosítsa az információhoz és a kulturális javakhoz való szabad hozzáférést. Ebből fakadó célja az írott örökség gyűjtése és közzététele, a köznevelési és felsőfokú oktatási intézmények munkájának támogatása, valamint szociális feladatok ellátása. Kollégáinak munkája garantálja a szolgáltatott információk megbízhatóságát és hasznosságát. Arra törekszik, hogy választ adjon a felhasználók kérdéseire és az információból tudást, a tudásból pedig műveltséget teremtsen.

A Központi könyvtár és fiókkönyvtárai olyan hálózatot alkotnak, mely az olvasókhöz való közelséget, a róluuk való gondoskodást és a velük való együttműködést szolgálja. A Könyvtár minden korosztály számára kínál olvasási, tanulási, művelődési, kapcsolódási lehetőséget. A látogatókat felkészült könyvtárosok segítik az információszerzésben.

A könyvtár, mint szervezet is kiválóan teljesít. Intenzív pályázati munkával kiegészíti a költségvetést, folyamatosan új utakat és lehetőségeket teremt, miközben a munkatársakra, a szervezeti kultúra fejlesztésére, hagyomány teremtésre és hagyomány őrzésre egyaránt vállalkozik. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár célja, hogy Debrecen és Hajdú-Bihar megye vezető információszolgáltató intézményévé váljon, amely a határainkon túl élő magyarok könyvtári ellátására is hatással van. A

következő feladatokat valósították meg annak érdekében, hogy céljukat elérjék: a digitális technológia innovatív alkalmazását az értékközvetítés és értékmegőrzés érdekében (kulturális innováció); a könyvtárhálózat fejlesztését: a teljes területi lefedettség megvalósítását a városban és a megyében egyaránt (hálózati fejlesztés); a digitális kompetenciák fejlesztését az ekultúra, az e-ügyintézés támogatására és az esélyegyenlőség kiterjesztésére (digitális kompetencia).

DEBRECENI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

A Debreceni Művelődési Központot 2005-ben hozta létre Debrecen Város Önkormányzata az Újkerti Községi Ház átszervezésével és további új egységek hozzákapcsolásával, amely akkor a helyi közösségi kultúra központja volt. Mint a város legnagyobb közművelődési intézménye (2020-ig) kiemelkedően gazdag közösségi – kulturális szolgáltatásokat, programokat kínált Debrecen és térsége lakóinak, közösségeinek és az idelátogató vendégeknek. Több mint 70 civil szervezettel állt a Központ munkakapcsolatban. A Debreceni Művelődési Központ (DMK) nagy tapasztalatokkal rendelkezett a közösségi színterek működtetése és programjainak fenntartása területén, a városban található közösségi házakat már évek óta sikeresen üzemeltette. Az intézmény Alapító Okiratában meghatározott egyik fő feladata a közösségi művelődés megerősítése volt az alábbi elvek mentén:

- Kohézió, közbizalom, nyitottság, részvétel; a társadalmi kohézió erősítése, a közbizalom szintjének és a nyitottság mértékének fejlesztése, az emberek társadalmi-gazdasági részvételének fokozása.
- Tudás, kreativitás és kompetencia; az emberek ismereteinek, tudásának bővítése, tehetségük kibontásának és kiteljesítésének támogatása, egyéni és közösségi kompetenciáik, továbbá a változásokhoz

való alkalmazkodó képességük fejlesztése, a közösségi szerepvállalásra való képessé válásuk segítése.

- Hagyomány, értékek, normák és modernitás: A hagyományok (szokások) megismerésének és megértésének, megtartásának, alkalmazásának, továbbadásának és megújításának támogatása, a művészeti, szellemi-tudományos és környezeti értékek és ismeretek terjesztése, a megértésük és befogadásának elősegítése.
- Kikapcsolódás, szórakozás, rekreáció: A kikapcsolódás, a szórakozás, a rekreáció feltételeinek, lehetőségeinek megteremtése, bővítése.
- Ifjúságfejlesztés: Az ifjúságban rejlő erőforrások kibontása, fejlesztése, ahhoz való hozzájárulás, hogy a fiatalok motorjai, aktív erőforrásai legyenek a társadalmi és gazdasági fejlődésnek.
- Gazdaság, vállalkozási - vállalkozói kultúra: A helyi erőforrásokra épülő, fenntartó, fenntartható gazdaság kialakulása, megerősödése, a gazdálkodási, vállalkozói kultúra fejlődése társadalmi, közösségi feltételeinek megteremtése.
- Intézmény- és szolgáltatásrendszer: A közösségi művelődés intézményrendszerének szakmai módszertani fejlesztése és mindenki számára való elérhetőségének biztosítása.

3 A SZAKMAI MEGVALÓSÍTÁS IDŐSZAKÁNAK BEMUTATÁSA

3.1 SZAKMAI TÁMOGATÁS

A projekt tervezési és megvalósítási időszakában a „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás” kiemelt projekt mentorával történő rendszeres személyes konzultációk, szakmai tapasztalatcserék, akkreditált képzéseken történő részvétel segítették a hatékony közösségfejlesztés megvalósítását, melyeken minden konzorciumi tag (Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata, Méliusz Juhász Péter Könyvtár, Debreceni Művelődési Központ) képviseltette magát szakembereivel.

A Cselekvő Közösségek által megszervezett, A közösségfejlesztés és a helyi közigazgatás kapcsolata, egymásra gyakorolt hatása c. továbbképzésen a konzorciumi tagok képviselői gyakorlatorientált módszerekkel ismerhették meg a közösségfejlesztés alapértékeit, fázisait, módszereit, továbbá a képzők által jó gyakorlatok is bemutatásra kerültek a közösségi részvétel alapuló intézményműködtetésre, társadalmasításra, partneri kapcsolatok bővítésére.

A konzorciumi tagok projektekben résztvevő szakemberei továbbá jelentős számban vettek részt a Közösségfejlesztés gyakorlata 120 órás akkreditált felnőttképzésben, melynek elvégzésével megismerhették a kulturális területet szabályozó jogszabályi környezetet, a területre érvényes országos és helyi stratégiákat, a közösségek funkcióit, annak működését, a közösségi tervezés technikáját és módszereit, a bevonás hatékony módszereit.

Fentiekén túl „A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata (blended)” elnevezésű 60 órás továbbképzésen is részt vettek a tagok képviselői. A megszerzett kompetenciák birtokában a szakemberek jártasságot szereztek a társadalmiasított (közösségi részvételen alapuló) intézményi és az esélyegyenlőségi modellek alkalmazásában, illetve megismerhették az intézményi önkéntesség támogatásának módszereit.

A város társadalom- és gazdaságfejlesztése tekintetében meghatározó dokumentumok közül a helyi cselekvési tervhez illeszkedő stratégiai dokumentum(ok) megújítása és felülvizsgálata megtörtént.

A Közgyűlés 127/2018. (VI. 28.) határozatával elfogadta Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023 dokumentumot.

A Közgyűlés 37/2018. (X. 25.) önkormányzati rendeletet fogadott el a helyi közművelődési feladatok ellátásáról. Debrecen Megyei Jogú Város Kulturális Stratégiája elnevezésű dokumentum felülvizsgálata megtörtént.

3.2 A PANDÉMIA HATÁSA A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSRE

A 2019 decemberében megjelent új koronavírus járvány (COVID-19) a negatív egészségügyi és gazdasági hatásain túl jelentős terhet rótt a civil társadalom közösségeire is.

Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló a 46/2020. (III. 16.) Korm. rendelet 5.§ c) pontja alapján 2017. március 17-től a résztvevők számától és a rendezvény helyszínétől függetlenül tilos volt rendezvényt tartani. „A járványügyi készültségi időszak védelmi intézkedéseiről” szóló 285/2020 (VI.17.) Korm. rendelet 2. § értelmében 2020. június 18-tól ismételten lehetőség volt a rendezvények tartására „A zenés, táncos rendezvények működésének biztonságosabbá tételéről” szóló 23/2011. (III.8.) Korm. rendelet szerint. A koronavírus őszi hullámának következtében ismét rendezvénytartási tilalom lépett életbe, „A veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről” 484/2020. (XI.10.) Korm. rendelet 5.§ (1) bekezdés szerint.

A koronavírus járvány hullámai közötti időszakok bizonytalansága és a közösségek megbetegedéstől való féltelme miatt nemcsak az emberek mindennapjai változtak meg, hanem a projekt célkitűzéseinek - a programokon, akciókon keresztül a közösségek támogatása és fejlesztése – megvalósítása is veszélybe került a járvány

legnehezebb, 2020-as időszakában, amikor minden közösségi tér lezárásra került, rendezvények tartása tilos volt és a projekthez kapcsolódó vállalkozási szerződések is felfüggesztésre kerültek. A korlátozások lassú feloldását követően a projektek cselekvési terveit több esetben is felül kellett vizsgálni az egyes célterületek és az ott élő célcsoportok adottságait, igényeit figyelembe véve annak érdekében, hogy a civil társadalom közösségei képesek legyenek a járvánnyal együtt járó korlátozásokon, bizonytalanságokon úrrá lenni és visszatérni mindennapi életükhöz. A projektek eredményességét mutatja, hogy a járványügyi korlátozások feloldását követően a projektben résztvevő közösségfejlesztő szakembereknek - az egyes célterületen élő közösségek igényeit folyamatosan nyomon követve - sikerült visszaépíteni a bizalmat egymásban és a közösségekben. A közösségek képessé váltak a járvány miatt kibontakozó társadalmi változásokon felülemelkedni, rugalmas és működőképes csoportokat alkotni, amely tulajdonságok fontos szerephez jutottak az elmúlt években a mentális egészség megtartásában.

3.3 MEGVALÓSÍTOTT TEVÉKENYSÉGEK

3.3.1 KÖZÖSSÉGFEJLESZTŐ PROGRAMOK

A helyi közösségfejlesztésre irányuló projektek elsődleges célja volt előmozdítani a célterületeken élők kezdeményező- és cselekvőképességét azáltal, hogy a közösségi részvételen alapuló programokat valósítsanak meg. A projektben részt vevő konzorciumi tagok (Méliusz Juhász Péter Könyvtár, illetve megszűnésé-

ig a Debreceni Művelődési Központ) külső megbízási és vállalkozási szerződések keretében, illetve saját teljesítésben valósítottak meg olyan célterületekhez illő, célcsoport-specifikus programokat, akciókat, melyek a helyi közösségek érdeklődési köréhez, a közösségi interjúk során feltárt igényeihez igazodik.

Az egyes projektekben megvalósított programok, akciók 2018 és 2023 között:

Célterület	Méliusz Juhász Péter Könyvtár konzorciumi tag által megvalósított programok, akciók	Debreceni Művelődési Központ konzorciumi tag által megvalósított programok, akciók
TOP-6.9.2-16-DE1-2017-00001 – Helyi Közösségfejlesztés D1 városrészen		
1.célterület: Kerekestelep, Lencztelep	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, Tavaszi lapozó) A könyv órája	Lencztelepi Családi Adventi Délután Kerekestelep és Bánk Városrészek Ismerkedési Délutánja Teadélután Lencztelepi Családi Adventi Délután Kerekestelep és Bánk Városrészek Ismerkedési Délutánja Teadélután Családi nap és főzőverseny Őszköszöntő Szüreti Nap „Malacra fel’ - Kerekestelep és Bánk városrészek közös disznótóra Idősek napja- az idők hónapja alkalmából Idősek Klubja Egészségügyi előadás Adventi családi kézműves délután Itt a farsang áll a bál - farsangi mulatság

2.célterület: Basahalom, Tégláskert, Majorság, Boldogfalvikert, Epreskert	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, Őszi böngésző programsorozatok) A könyv órája	Tégláskerti családi fieszta és ügyességi vetélkedők Még ma mutasd meg! - Játékos Ki Mit Tud Új alapokon a Tégláskerti Református Gyülekezet Tégláskerti karácsonyvárás és téli alkotóünnep Tégláskerti családi fieszta és ügyességi vetélkedők Tégláskerti őszi családi délután Szomszédsági sport- és ügyességi versenyek Mindenki Boldog-kerti!-Boldogkerti szomszédsági ünnep
3. célterület: József Attila-telep, Homokkert	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények Tavaszi böngésző, Őszi böngésző programsorozatok) A könyv órája	Karácsonyi dallamcsokor és s zeretetkosár Homokkerti Gyermekeknak és Juniális Homokkerti írók, költők Még ma mutasd meg!-Ki mit tud? Zene füleinknek-klasszikus koncert Homokkerti nyíltszíni közösségi ünnep Zene füleinknek- Koncertélmény mindenkinek Kertvárosi Kerékpáros Délután és Ügyességi verseny Közösségi Szomszédünnep a József Attila-telepen Családi Egészségdélután és sporttalálkozó A hely, ahol élek Homokkerti versmondó kör Tárgyaló kör Kertészklub

4. célterület: Zsibogó, Műhelytelep, Pércsikert, Sóház	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, Őszi böngésző programsorozatok) A könyv órája	Farsangi jelmez és fánkverseny Szabadságtelepi Gyermekeknap Lakóhelyem története Államalapító Királyunk Nagyszüleink köszöntése Társasjáték klub Lakóhelyem története - fotókiállítás Tavaszcímzés zenés délután Kézműves klub Nyári élményeim- rajzkiállítás Őszi íz kavalkád- főzőverseny
5. célterület: Biharikert, Kondoros	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, Őszi böngésző programsorozatok) A könyv órája	Kézműves klub Varró tanoda Mindent bele! Sportdélután Szépkorúak köszöntése Lakóhelyem története- fotókiállítás Bihari nap – családi nap Start!- futóverseny gyerekeknek Nyári élményeim- rajzkiállítás Államalapító királyunk- előadás Nagyszüleink kora- múltidézés
TOP-6.9.2-16-DE1-2017-00002 – Helyi Közösségfejlesztés Bánk városrészen		
Bánk	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi és Őszi böngésző programsorozatok)	Adventi kézműves műhely Ép testben ép lélek Híd a generációk között „Talpra Magyar” március 15-i megemlékezés Bánki nyár-búcsúztató Filmklub Márton napi libáskodás Helyi néphagyományok tábora Ismeretterjesztő előadássorozat

TOP-6.9.2-16-DE1-2017-00003 – Helyi Közösségfejlesztés Ondód városrészen

Ondód	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi és Őszi böngésző, illetve Őszi olvasó programsorozatok)	Orsolya napi vigasság Ismeretterjesztő előadások Maskarádés multság Nemzetiségi est Őseink nyomában Nagyanyáink konyhája – kiállítás anyagának gyűjtése Nagyanyáink konyhája – kiállítás megnyitója Baba-mama klub Mézeshuszár játszóházi klub Honfoglalóink nyomában Csináld magad - közösségi alkotónap
--------------	---	---

TOP-6.9.2-16-DE1-2017-00004 – Helyi Közösségfejlesztés Debrecen3 városrészen

1.célterület: Miklóskapu, Tizenháromváros, Postakert, Vargakert, Ispotály	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi és Őszi böngésző, Tavaszi olvasó) A könyv órája	A zene mindenkié – Iskolakonzert Bütykölő kézműves foglalkozás Vargakerti nemzetiségi nap Otthoni kincseink – kiállítás Idősek hónapja
2.célterület: Úrrétje, Akadémiakert	Nyáridő, Irodalmi rendezvények (Tavaszi és Őszi böngésző) A könyv órája	Anyák napi koncert Diákcsínyek Gyereknapi sportdélután Csak ügyesen Ismerjük meg Bencsik Sándor munkásságát Vezér utcai Mikulásvárás Mikulásvárás kreativitás Ez állati! Programok a közelgő Állatok világnapja alkalmából Fő az egészség Tök jó! Halloween party Úrréti gasztro találkozó Városrészek futballkavalkádja

3. célterület: Tócióliget, Kertváros	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző programsorozat) A könyv órája	A városrész történetéről Alkossunk közösen Közösségi kiállítás – Alkotó közösség Túrázzunk elődeink nyomán Magyar ízek találkozója
4. célterület: Belváros	Nyáridő Klubok (Kedd – Könyvtár – Költők) Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, olvasó, lapozó és Őszi böngésző, olvasó, lapozó programsorozatok, Téli irodalmi esték) Irodalmi barangolás Sportosan és egészségesen családi sportnap A könyv órája	Kötelezőt, de nem kötelezően Baba-mama klub Adventi gyertyagyújtás Csillagászati interaktív előadás kicsiknek Gondold újra az ingedet
5. célterület: Tócióvölgy, Lóskút	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, Őszi lapozó programsorozat) Sportosan és egészségesen saládi sportnap A könyv órája	Garázssori lakoma Kerékpáros etikett és közlekedés mindenkinek Miért szeretek itt élni? Partneri találkozó Te szedd futás Mikulás a játszótéren Emlékképek – a városrész múltja Így ünneplünk mi Teadelután az egészségért Kezdődik az iskola Kondipark workshop Tere-fere főzőverseny
6. célterület: Tócióskert Észak	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi és őszi böngésző programsorozatok) A könyv órája	Egészségünkre Találkozzunk a sétányon Ismerjük meg egymást Tócióskerti advent Délutáni zsongás a sétányon Örökségünk nyomában Tócióskerti bringaparty

7.célterület: Tócskert Dél	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző programsorozat) A könyv órája	Egészségünkre A népmese napja A szebb Tócskertért Határtalan Európa – klubfoglalkozás Közösségek adventje Családsegítő előadás Tócskert anno fotópályázat Fuss, sétálj a Tócskertben Nyári kézműves délutánok
8. célterület: Köntöskert, Csige kert, Hatvan utcai kert, Mesterfalva, Széchenyikert	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi és őszi böngésző, Tavaszi olvasó) A könyv órája	Városrészi gyermeknap „Március 15.” hagyományőrző program Kertségi piknik Közösségi advent és gyertyagyújtás Családi juniális
TOP-6.9.2-16-DE1-2017-00005 – Helyi Közösségfejlesztés Debrecen2 városrészen		
1.célterület: Csapókert, Kincseshegy, Falóger	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, olvasó és I apozó programsorozatok, Őszi böngésző programsorozat) Mozdulj Csapókert! Sportos családi nap a Liget téren Téli jóga elvonulás - workshop A könyv órája	Karácsonyi hangulatban Csapókert Anno Egészséges időskor 50 éves a Csapókeri Pávakör Civilek a civilekért Nem csak a húszéveseké a világ- nyugdíjasok farsangi mulatsága Észak-keleti városrészek közösségi újságja- résztvevők felkészítése Nagyanyáink öröksége - hagyományőrző foglalkozások gyerekeknek Nyitott kapuk Fiatalokról fiataloknak

2.célterület: Auguszt, Egyetemváros, Nagyerdőpark, Nyulas, Nagyerdő	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, olvasó, lapozó és Őszi böngésző, olvasó, lapozó programsorozatok) Sportolj, Nagyerdő! Sportkiállítás a Méliusz Juhász Péter Könyvtárban – A sport intézményesü- lése Debrecenben – Népi játékoktól a professzionális sporttevékenységig Téli jóga elvonulás A könyv órája	Húsvéti ünnepkör megünneplése Egyetemi amatőr előadók művészeti programja Adventi gyülekezeti közösségi ünnepség Bemutatkozunk - Ifjú zenei tehetségek Párbeszéd a kultúráról Szín-Kép-Más Irodalmi teadélután
3. célterület: Veres Péter kert, Gerébytelep	Nyáridő Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző és Őszi böngésző programsorozatok) Mozdulj Csapókert! Sportos családi nap a Liget téren Téli jóga elvonulás – workshop A könyv órája	Környezetvédelmi nap Szomszédünnep népszerűsítése Tankatalógus készítése - résztvevők felkészítése Szomszédünnep a Veres Péter kertben Helyi alkotók, gyűjtők kiállítása Művészeti ismeretterjesztő előadás - Bárdosi Ildikó Művészeti ismeretterjesztő előadás - Egy kávé mellett Szomszédügyi tanács találkozó
4. célterület: Júlia telep, Hőforrás, Sámsonikert	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző és lapozó, illetve Őszi böngésző és lapozó programsorozatok) Mozdulj Csapókert! Sportos családi nap a Liget téren Téli jóga elvonulás – workshop A könyv órája	Júlia nap a Júlia telepen – piknik Környezetvédelmi előadás és kiadvány Szomszédünnep népszerűsítése Tankatalógus készítése Betlehemes a kertségben

5. célterület: Dobozikert	Nyáridő Klubok /Aktív Életért Klub/ Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző és olvasó, illetve Őszi böngésző és olvasó programsorozatok) Sport a Dobozikertben Őszi torna Téli jóga - workshop A könyv órája	Dobozi esték Dobozi Művésztelep Értékeink nyomában Ismerjük meg a Dobozikertet Aktív életért klub Helytörténeti klub
6. célterület: Burgundia	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző és lapozó, illetve Őszi böngésző és olvasó programsorozat Sport a Dobozikertben Őszi torna Téli jóga - workshop A könyv órája	Mesés Mikulás Farsangi Csapó bál Kreatív húsvéti készülődés Teadélután Rajzpályázat és kiállítás Adventre hangolva Fő az egészség Civilek a közösségért Közösségi piknik
7.célterület: Nagyerdőalja	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző és olvasó, illetve Őszi böngésző programsorozat) Sportolj, Nagyerdő! Sportkiállítás a Méliusz Juhász Péter Könyvtárban – A sport intézményesülése Debrecenben – Népi játékoktól a professzionális sporttevékenységig Téli jóga elvonulás A könyv órája	Alkotó ifjúság Húsvéti ünnepkör a Nagyerdőalján Tálentum – tehetségek Irodalmi kávéház Adventi közösségi ünnep Központban a generációk Szomszédsági kerekasztal - megbeszélés Mit gondolsz, ismeretterjesztő előadás Zene szárnyán

8. célterület: Szentlászlófalva, Péterfia	Nyáridő Klubok (Viola, Kreatív sziget, KönyvtársasJáték, A múlt nyomában) Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, olvasó, lapozó és Őszi böngésző, olvasó, lapozó programsorozatok) Sportolj Nagyerdő Sportkiállítás a Méliusz Juhász Péter Könyvtárban – A sport intézményesülése Debrecenben – Népi játékoktól a professzionális sporttevékenységig Téli jóga elvonulás A könyv órája	Szentlászlófalvi adventi családi délután és kézműves vásár Hagyományörző húsvét Hétmérföldes csizmában – kiállítás Busó nap és családi kézműves udvar Óvárosi közösségek és mesterségek ünnepe Óvárosi adventi délután Generációs farsangi maskarádé Szüreti családi nap a hagyományok jegyében
9. célterület: Sestakert	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi és Őszi böngésző programsorozatok) Őszi sportnap Mozdulj Újkert Téli jóga elvonulás A könyv órája	Sestakerti családi nap Tavaszköszöntő előadás és kézműves foglalkozás Egészségnap Idősek napja Tudtad-e? Generációk találkozása Szatyor
10.célterület: Libakert	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, Tavasz olvasó és Őszi böngésző programsorozatok) Sportolj a Borsos-villában Séta a Vénkertben Téli jóga – workshop A könyv órája	Családi juniális és sportnap Nagyítót a kézbe – ismeretterjesztő délután A Libakert napja Mi betlehemünk- ünnepi készülődés a libakerti lakosokkal Bolgár hagyományok megismerése

11. célterület: Vénkert	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi lapozó, Tavaszi böngésző, Tavaszi olvasó és Őszi böngésző programsorozatok) Sportolj a Borsos-villában Séta a Vénkertben Téli jóga – workshop A könyv órája	Tavaszköszöntő családi nap Vénkerti gyermek és sportnap Ismerjük meg a Vénkertet Adventi családi délután Korona kiállítás Vénkerti idősök napja ünnepi program Vénkertből elszármazottak találkozója Wass Albert felolvasó maraton Generációk találkozója Borsos József élete dokumentumkiállítás - Vénkerti múltidéző A Vénkerti Közösségi Ház átadó ünnepsége és kapcsolódó programsorozat
12. célterület: Újkert Dél	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, lapozó és olvasó, illetve Őszi böngésző programsorozatok) Őszi sportnap Mozdulj, Újkert! Téli jóga elvonulás A könyv órája	Generációs farsangi vigadalom Tojásfaállítás és hagyományőrző húsvéti délután Dilemma drámajáték kör Gitár kör: „Mesetarisznya” Újkerti Népmese Nap Zenés baba-mama torna Élő advent – családi hagyományőrző adventi délután Lipem-lopom a szőlőt szüreti családi nap Újkerti múltidéző helytörténeti kiállítás Mesterségem címere - népi kismesterségek tábora Praktika klub Újkerti alkotók és gyűjtők kiállítása Újkerti utcazene fesztivál Újkerti zöld nap és szemétszüret

13. célterület Újkert Észak	Nyáridő Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző, olvasó és lapozó, Őszi böngésző programsorozatok) A könyv órája Őszi sportnap Mozdulj, Újkert! Téli jóga elvonulás	Szomszédünnep Baba-mama torna Luca napi ravaszságok Újrahasznosítás kreatívan – interaktív játszótér Alkotó Újkert - Helyi alkotók közös kiállítása Alternatív pedagógiai módszerek szerepe az otthoni nevelésben – tanulókör Családi egészség és sportnap Lipem-lopom a szőlőt szüreti családi nap
14. célterület: Kandia, Wesselényi	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi böngésző programsorozat) A könyv órája Sport a Dobozykerten Őszi torna Téli jóga - workshop	Városrészi gyereknap matiné Helytörténeti kiállítás Kreatív óra kicsiknek és nagyoknak Hagyományőrző adventi családi délelőtt Tímárok nyomában Ismeretterjesztő előadás - Elődeink nyomában Nosztalgia nap és teadélután az idősök napja alkalmából Mesterségek tárháza

TOP-6.9.2-16-DE1-2017-00006 – Helyi Közösségfejlesztés Debrecen-Józsa városrészén

1. célterület Alsójózsa	Nyáridő Klubok (Józsai Irodalmi Kör – Olvastam, olvassuk együtt!, Motoszka - kézműves klub) Könyvtári kvíz Helytörténeti kiállítás Irodalmi rendezvények (Tavaszi és Őszi böngésző, illetve Tavaszi és Őszi lapozó) Családi sportnap	Padkaporos táncház Alsó és felsőjózsai szépkorúak találkozója Alsójózsai értéktár kialakítása Velünk élő hagyomány Civil szervezetek év végi találkozója Ismeretterjesztő kiállítás - a pálinkafőzés eszköze Józsai tanyázó Józsai Filmtár Alsó- és Felsőjózsai vállalkozók fóruma
2. célterület Felsőjózsa	Nyáridő Irodalmi rendezvények (Tavaszi és Őszi böngésző, Tavaszi olvasó) Családi sportnap	Józsai karácsonyváros Kertbarátok – Borbarátok találkozója Hagyományőrző klub Ismeretterjesztő előadás Egészségünk védelmében Népmesekör Józsai alkotók bemutatkozó kiállítása Dr. Lévai Béla munkássága Helyi vállalkozók fóruma

Az elmúlt években megvalósított több száz program és akció Debrecen-szerte rendkívül magas számú résztvevőt vonzott, amely köszönhető egyrészt annak, hogy a megvalósító intézmények városszerte ismertek rendezvényeikről, közösségi munkájukról, így hitelesen hirdették programjaikat plakátjaikon, honlapjukon, illetve a közösségi médiában is. Emellett a rendezvény-naptár minden korosztály részére biztosított tematikus programlehetőséget:

A **hagyományápolás** keretében ünnepi és népi hagyományok jegyében szerveződtek a programok olykor elsősorban gyermekek (Luca napi ravaszágok), vagy idősök bevonásával (Idősek napi ünnepségek), de jellemzően családokat, generációkat összekötő rendezvények megtartása volt a cél (Adventi családi délután, Őszköszöntő szüreti napok, Generációs farsangi vigadalom).

Közösségi találkozók során a helyi, illetve szomszédos célterületek közösségei körében rendkívül népszerűek voltak a családi napok, zenés délutánok, szomszédünnep, melyeken a jelenlévők kötetlen beszélgetések keretében ismerkedhettek, együtt tölthettek el néhány

szabad órát. Emellett több városrészben megrendezésre kerültek nemzetiségi estek is. Ondódon például - ahol több Kárpátaljáról származó magyar család él - a nemzetiségi est célja volt, hogy a Kárpátaljáról származó magyar családok bevonásával olyan rendezvény kerüljön megszervezésre, melyek során a kárpátaljai magyar hagyományokat, ételeket megismertethetik a célterületen élő családokkal.

Klubfoglalkozások, szakkörök, táborok kerültek továbbá megrendezésre, ahol gyermekek és idősek is egyaránt képviseltették magukat. Érdeklődési körük alapján a célterületek lakói részt vehettek többek között kézműves klubokban, varró tanodában, gitár körbe járhattak, baba-mama klubhoz, társasjáték klubhoz csatlakozhattak. Több alkalommal kerültek megrendezésre gyermekek részére 2-3 napos táborok is a nyári időszakban, ahol a kulturális aktivitás volt a középpontban. Az adott célterület jellemzőit figyelembe véve kerültek megszervezésre kisgyerekeseknek szóló programok, játékos vetélkedők vagy akár az idősebb korosztálynak szóló beszélgetések különböző témákban. Könyvtári kvízzjátékok, irodalmi, költészeti rendszeres foglalkozások (Kedd-Könyvtár-Költők, Józsei Irodalmi Kör) színesítették a prorpalettát.

A **helytörténeti tematikájú programok** főként az idősebbek körében voltak népszerűek. Alsójózsán a projekt keretében értéktár jött létre a településrész természeti környezetének, szellemi, anyagi, művészeti alkotásainak, hagyományainak összegyűjtése, bemutatása, ezen keresztül az összetartozás erősítése érdekében.

Rendszeres helytörténeti kiállításokon számos kis közösség, csoport tevékenysége vált megismerhetővé, aminek célja a közvetlen környezet történetének, érdekességeinek, épített örökségének megismertetése, a tárgyi és szellemi emlékek bemutatása. A helytörténeti témájú programok között szerepelt még többek kö-

zött a Vénkerti múltidéző, Óvárosi közösségek és mesterségek ünnepe, a Csapókerti Pávakör 50 éves évfordulójának megünneplése is.

Ismeretterjesztés céllal továbbá számos, az egészséges életmódra nevelő, környezetvédelmet célzó program, akció került megszervezésre, továbbá művészeti ismeretterjesztő előadások (pl.: Bárdos Ildikó: A kurucor zenéje), illetve könnyedebb témájú (pl.: A pálinkafőzés eszközei) programok is megvalósultak.

A fenti tematizált programokon túl minden projektben, minden célterületen rendszeresen megvalósultak részvételi fórumok és közösségi beszélgetések, melyek célja volt, hogy a résztvevőkkel átbeszéljék a programok sikerességét, látogatottságát, eredményeit, a közösség reagálhasson a megvalósult és megvalósítani tervezett további rendezvényekre, programokra.

- 2022 tavaszától közösségi igényfelmérés eredményeként új irodalmi rendezvények valósultak meg minden projekt minden célterületén. Az események három, tematikailag és korosztályilag teljesen elkülönülő programelemeket tartalmaztak tavaszi és őszi megbontásban (illetve a Belváros célterület vonatkozásában Téli irodalmi eseték keretében is). A böngésző programok célcsoportja az óvodás, általános iskolás gyerekek és családjaik. A lapozó író-olvasó találkozói a felnőtt korosztálynak készültek, míg az olvasó kortól függetlenül ismeretterjesztő témákat feldolgozó programokat, előadásokat kínált.

is, illetve az adatbázis audiovizuális tartalmak mellett tartalmaz kéziratosokat, illetve könyveket és időszaki kiadványokat egyaránt. Az adatbázis folyamatosan bővül, megtalálható benne Hapák József fotóművész hagyatéka, illetve Nagy Gábor fotóművész képanyaga is. Annak érdekében, hogy a célterületek lakossága is megismerje, értő módon használja a DIKÖR-t, a Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének szakértő munkatársainak koordinálásával és közreműködésével – közösségi akciók keretében – adatbázis bemutatók valósultak meg az egyes célterületeken.

Helytörténeti tanulmányok

A helyi értékek feltárása és elérhetővé tétele érdekében a projektekben helytörténeti tanulmányok készültek, melyek alapvető célja a tanulmányok által feltárt értékek bemutatása és megőrzése, ill. az érdeklődés felkeltése a fiatal generáció számára. A tanulmányok fókuszában egy-egy Debrecenhez köthető konkrét intézmény, korszak hely- vagy művészettörténeti szempontból jelentős esemény feltárása, elemzése áll az alábbi témakörök mentén:

- Grafika Debrecenben a két világháború között
- A Debreceni Műhely 1967-es kiállítás, mint a magyar neoavantgárd fotográfia mérföldköve
- A Debreceni Egyetem, Egyetemi Galéria és Debreceni Orvostudományi Egyetem Galéria kiállításai 1969-től a 80-as évek elejéig
- A debreceni MODEM intézményi története a magyar és regionális intézménytörténet kontextusában
- A Debreceni Nemzetközi Művésztelep története 2006-tól napjainkig és nemzetközi pozicionálása

A tanulmányok a Méliusz Juhász Péter Könyvtár helytörténeti adatbázisában is közzétételre kerültek.

Helyi jelentőségű hagyatékok vásárlása és közösségek számára elérhetővé tétele

A helyi közösségi folyamatok feltárása, a helyi történetek, események dokumentálása, bemutatásához kapcsolódóan a projektben felhasználási és közzétételi jogok kerültek megszerzésre.

Szalai Kata képzőművész a Térey Könyvünnep alkalmából Térey János leveleit dolgozta fel sajátos technikával. A létrejött 19 képzőművészeti alkotáshoz kapcsolódó szerzői jogi jogosultságok felhasználásának és felhasználási jogainak megszerzésével a keletkezett alkotások a Méliusz Juhász Péter Könyvtár Helytörténeti adatbázisába is feltöltésre kerülhettek, ahol bárki számára elérhetőek.

A debreceni kötődésű kiváló fotóművész, Hapák József Debrecen témakörben készült 2000 darab archív fotója digitalizált gyűjteményi formában vált elérhetővé a nyilvánosság számára a DIKÖR-ben. A fotók megszerzésével olyan városi, kiemelkedő jelentőségű eseményekről készült felvételek válhattak nyilvánossá, mint például a II. János Pál pápa 1991. augusztus 18-án tett látogatása a Debreceni Református Nagytemplomba, a Debreceni Református Kollégium 450., jubileumi eseményei vagy a dán királynő 1987. október 10-én tett látogatása Debrecenben.

Az újjáéledő város – installáció a Debreceni Református Nagytemplom előtt álló Üvegpiramisnál

Az Üvegpiramis alapját képező Verestorony Debrecen és az egyházközség azon közös tulajdonságára emlékeztet, miszerint a tűzvészek után is képes feltámadni és új életet kezdeni. A program keretében a Nagy-

templom melletti üvegpiramis bevonásával installáció jött létre a nagy debreceni tűzvészre vonatkozó adatok felhasználásával. Az installáció háromdimenziós adatábrázolás, amely a digitális adatok alapján létrejövő alakzatok, mintázatok fizikai reprezentációja, általa szemléletesen értelmezhetőek azok a rejtett kapcsolatok és összefüggések, amelyek a vizsgált jelenség hátterében húzódnak. Az installáció alapja a debreceni tűzvészre vonatkozó adatok rendszerezése, feldolgozása, adatbázisba rendezése, adatvizualizációja.

Street Art – Közösségi workshop

A Belváros történelmi, építészeti értékeire alapozva, közösségi kezdeményezésre valósultak meg a Street Art – Közösségi workshop közösségi akciók. A Street Art – Közösségi workshop program során a közösségek aktív részvételével két helyszínen épületek falaira helyi vonatkozású alkotások készültek workshopok keretében, képzőművész szakember bevonásával.

Kiadványok

A Méliusz Juhász Péter Könyvtár kiemelt fontosságot tulajdonít a helyi értékek megőrzésének, a helyismereti témájú programok, kiállítások szervezésének a TOP-6.9.2 pályázati felhívás keretében támogatást nyert projektek alapvető céljaival összhangban Gyűjtőköri Szabályzatának megfelelően. Ezért munkatársai folyamatosan figyelik az ilyen jellegű tevékenységeket, alkotásokat, gyűjtéseket, civil kezdeményezéseket. Ezzel összhangban a közösségi helyzetelemzés során érkezett visszajelzések alapján az intézmény a projektek céljainak elérését segítő történeti feltárás tevé-

kenysége keretében a helyi közösségek tárgyi, épített és szellemi értékeinek feltárását és megőrzését is célul tűzte ki a projekt célterületein élő lakosok minél szélesebb körű bevonásával. Debrecen helyi közösségeihez még szorosabban kötődve a közösségi tevékenység történetét, a város múltját feltáró, bemutató kiadványok megjelentetését vállalták, melyek révén a lakosok helyi identitása tovább erősíthető. Emellett kiemelt fontosságú, hogy a kiadványok által hiteles, értéktelítő és egyben releváns információkat szerezhetnek a közvetlen környezetükről, melyeket továbbadhatnak a következő generáció számára is. A kiadványok tematikai összetétele, helyi vonatkozású ismeretanyaga tovább erősíti a településrészi identitást, markáns szerepet vállalva a közösségfejlesztési folyamatokban.

A fiatal, önkéntes helytörténeti kutatók, Harangi Attila és Löki Viktor 21 debreceni cívisház és lakóik történetének dokumentálására vállalkoztak. A Debreceni cívisházak és lakóik nyomában című könyv alapja a helyszínbejárás során készített fotósorozat a házakról és lakóikról. Emellett interjúk formájában rögzítésre került ezeknek a házaknak a története. A jelenlegi lakóktól első kézből megismert, személyes hangvétellű történetek a tudományos igényű levéltári kutatások során feltárt korabeli források adataival egészültek ki. Munkájukkal a szerzők arra vállalkoztak, hogy a bemutatott házak révén az olvasó átfogó képet kaphasson Debrecen cívisházairól. Céljuk volt továbbá, hogy feltárják, mit jelent a múlt, a házak és a civisek története a jelenben, ami a jövőjük alakításához, a megőrzésükhöz is hozzájárulhat, felhívják a figyelmet lakóhelyük ezen értékeire, megőrzésük fontosságára.

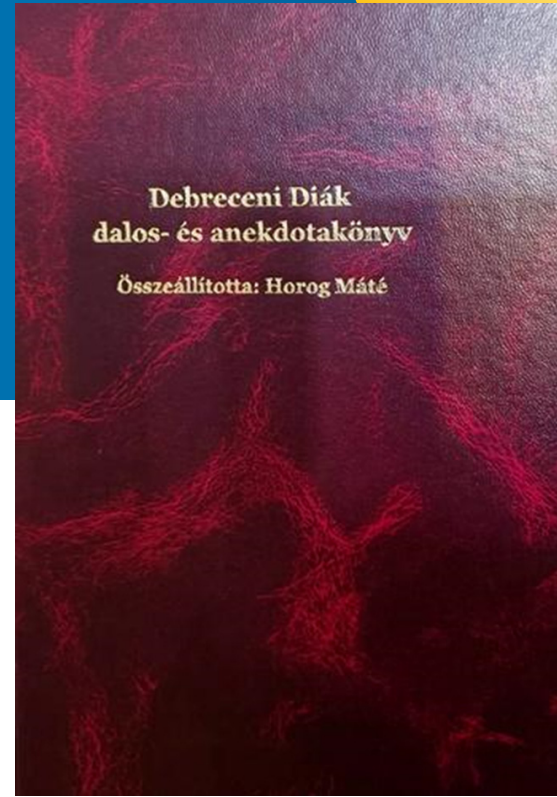
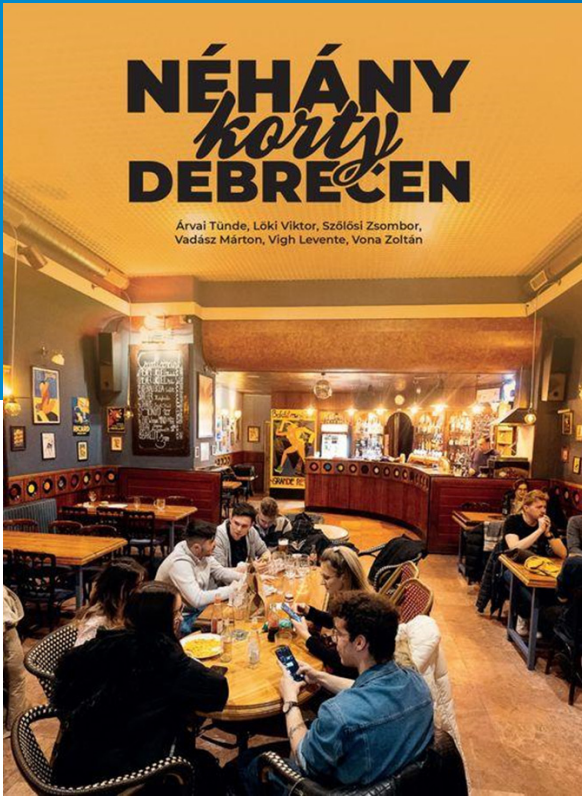
Löki Viktor Streets of Debrecen című tematikus fotóprojektje adja alapját a Debreceni Egypercesek c. kiadványnak. A művész célja, hogy Debrecen minden utcáján készüljön legalább egy digitális fénykép. Városi kószálása során az alkotó beszédbe elegyedett a helyiekkel, kérdezgette őket a mindennapjaikról, lehetőség szerint portrét készített róluk, majd lejegyezte az elhangzottakat. A fotóanyag egyedülállósága, művészi és helyi értéke, az interjúk megismételhetetlensége teszi egyedivé azt az anyagot, melynek könyv alakban (Debreceni egypercesek) történő megjelentetése a helyi identitás erősítésének páratlan eszközét jelenti.

Az én Debrecenem címmel – külföldi példa ihlette kezdeményezés alapján – helyi grafikusok, illusztrátorok ötlete alapján tervezett könyv az óvodásokat, iskolásokat, illetve ezzel a szülőket-nagyszülőket szólítja meg. A gyerekeknek szánt műben elsősorban debreceni híres írókhoz, költőkhöz köthető helyek, illetve jellegzetes helyi események kerültek bemutatásra a gyerekek életkori sajátosságaiának megfelelő nyelvezettel, verses formába öntve, ezzel is erősítve a helyi identitást már minél fiatalabb kortól. A könyvben megjelenő helyek gazdagon illusztrált képei, grafikái mellett kortárs versek is szerepelnek, illetve kommentárok is színesítik a könyvet. A könyv illusztrációi a gyerekek helyi ismereteinek bővítésére fókuszálnak.

Az én Debrecenem – foglalkoztatókönyv: Az én Debrecenem c. kiadvány mellett kifestő és foglalkoztató könyv is készült, mely segít a gyerekeknek játékos formában elmélyíteni a korábban kiadott, Az én Debrece-

nem c. könyvben olvasottakat. A kötet elsődleges célja Debrecen város bemutatása annak történetén és jellemző helyszínein keresztül. A gyermekeket megszólítandó nagyméretű, látványos képtáblákra épülő kiadvány jelenetei játékos formában íródtak - vegyesen versek és szövegek -, mégis konkrét tudásanyagot mutatnak be. A könyvtest formátuma a közös olvasást segíti – a kiadvány így több generációt is képes összefogni, akár nagyobb csoportban is. Célja egyszerre a szórákoztatás és az ismeretterjesztés, valamint a lokális kötődés erősítése.

Debrecen vendéglátó kultúrája évszázadok óta híres, nem csak a régióban, hanem egyes elemeiben akár országszerte is. A vendéglátás prominens helyszínei a különböző kocszmák, sörözők, ivók és borozók, melyek kulturális és történeti adalékainak alaposabb megismerése, de topográfiai értelmezése is időszerű a város egészét tekintve. A Néhány korty Debrecen - Vendéglátói körkép Debrecenben munkacímű könyv alkotói a teljesség igénye nélkül, de földrajzi reprezentativitásra és diverzitásra törekedve szemezgetnek a város különleges vendéglátóipari egységeiből, mely így az egész város lakosságának figyelmébe ajánlható.

Sajátos célok hívták életre A Debreceni Diák dalos- és anekdotakönyve címmel tervezett gyűjteményt: összegyűjteni a debreceni diákok életéről szóló dalokat, anekdotákat, verseket, s ezzel együtt hinni abban, hogy ösztönzésére újra felélednek és erősödnek városunk diákhagyományai, mesterségei is.

Sajó István (1896-1961) építész Debrecenben született a millennium évében, asszimiláns zsidó polgárcsaládban. Bár Amerikában is nagy karriert futott be, honvágyával küzdve mégis hazajött az Alföldre, és az akkor még többnyire földszintes cívisutcák népi klasszicista polgárházai között megépítette izgalmas, tágas, kor-

szerű art deco épületeit. Ízig-vérig debreceni volt. Minden épülete egy-egy történet a helyi közösség múltjáról, életéről, működéséről. Életművének feldolgozása, ápolása, népszerűsítése közösségi identitásunk, történelmünk fontos részét képezi. Sajó - Sajó István Debrecen art-deco építésze címmel egy reprezentatív kötet formájában került bemutatásra e különleges építészeti életmű: a kötet kétharmadát a Sajó-épületek fotói töltik ki, melyeket az épületekről szóló leírások és a családi archívum korabeli fotói is színesítenek.

24 emelet, 24 történet

Lóki Viktor, Horváth Péter, China Tibor, Kovács Péter, Erdel Nóra, Juhász Tibor,
Posgay Titanilla, Bánes Afra-Zsuzsa, Somogyi Tibor és Szőlői Zsombor

A kiadványok lakosság számára történő eljuttatása a Méliusz Juhász Péter Könyvtár „A könyv órája” elnevezésű akciójában került sor, melyet az intézmény hálózatában, a helyi közösségek igényeit figyelembe véve több helyszínen, előre meghirdetett időpontokban valósítottak meg. A lokális identitás további növelése céljából közösségi akció keretében helyismereti kvízek kitöltésével kapcsolták össze a kiadványok átvételét. Minden érdeklődő, aki teszteli tudását egy feleletválasztós, az egyes célterületekre vonatkozó helyismereti kvízzel átvehette, a helytörténeti kiadványokat.

A 2023-ban 50 éves Petőfi téri toronyház építésének jubileumi évfordulója alkalmából készült a 24 emelet, 24 történet című könyv. 24 emelet 24 történet címmel elkészült kötet a Petőfi térnek és környékének történelmi, építészeti, és bizonyos kulturális szegmenseinek bemutatására törekszik, különös tekintettel annak jövőjére, további fenntartási, megőrzési, és hasznosítási lehetőségeire. Az album jelenlegi és volt lakókkal készült interjúkat, egy szociológiai és egy térplasztikai esszét, illetve archív újságcikkek szemléljét mutatja be. A könyv kiemeltképpen az állomás és a Petőfi tér környékén élőknek, de a bemutatott épület emblematis, kiemelt városkép alakító szerepe miatt, végső soron az egész város lakosságának figyelmébe ajánlható.

4 EREDMÉNYEK ISMERTETÉSE

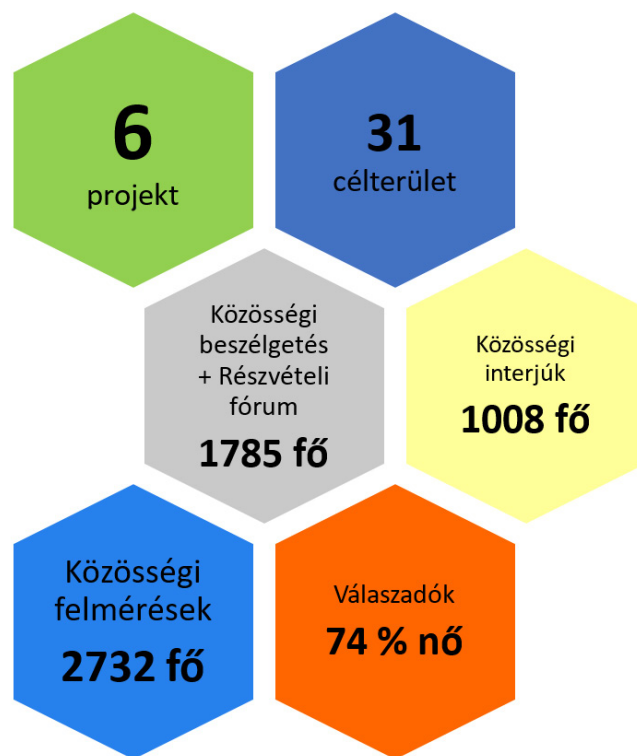
4.1 EREDMÉNYEK SZÁMOKBAN

4.1.1 KÖZÖSSÉGEK BEVONÁSA

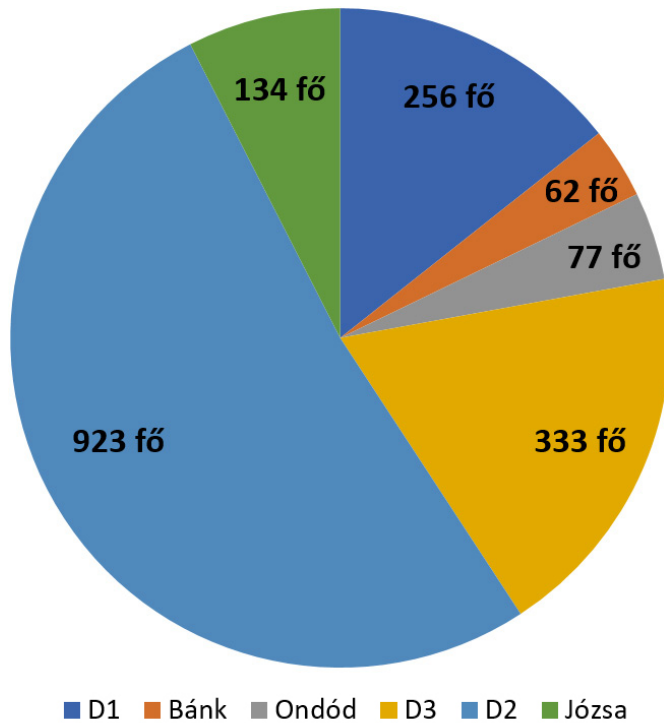
A közösségi beszélgetések, részvételi fórumok, közösségi interjúk, felmérések a célterületen élő lakosság megszólításának és bevonásának fontos eszközei, melyeket a projekt teljes időtartama alatt végig alkalmaztunk. A tervezés és a megvalósítás során is elsősorban a helyi közérzetre, az egyén és a közösség kapcsolatára, a helyi identitás tartalmára, a közösségfejlesztési elképzelésekre és a cselekvési kapacitásra fókuszáltunk. A mikroközösségek és az azokat alkotó egyének közérzetére kiemelten figyelniünk kellett, legfőképpen mivel a TOP-6.9.2-16 projektek megvalósítási időszakát megtörte a világjárvány, majd egy súlyos energiaválság, így az egész társadalomra kiható szélsőséges helyzetben kellett a projekt sikerét biztosítani, és az alapvető célokat szem előtt tartani. A fentiekben felsoroltak közül a cselekvési kapacitás, hajlandóság kérdése szintén rendkívül fontos egy olyan környezetben, ahol az alapvető biztonságérzet, bizalom rendült meg a világjárvány következtében.

A projekt megvalósítása során a közösségek ilyen jellegű bevonásával a célunk alapvetően nemcsak az volt, hogy bekapcsolódásra, a közösség, a helyi társadalom életében történő cselekvő részvételre motiváljuk az interjúalanyokat, hanem az is, hogy az egyén és a közösség kapcsolatáról, a közösség fejlesztésével kapcsola-

tos elképzelésekről minél tisztább képet kapjunk a ki-tűzött célok elérése érdekében. A projektek teljes időszaka alatt összesen 1785 fő osztotta meg meglátásait, észrevételeit, ötleteit a közösségi beszélgetéseken és részvételi fórumokon, ugyanakkor a projektek első szakaszában majd az újratervezésnél összesen 1008 fővel készítettünk mélyinterjút. Az interjúkra általában a célterület helyi közösségi életét ismerő, annak működtetésében, formálásában tevékenyen résztvevő inter-

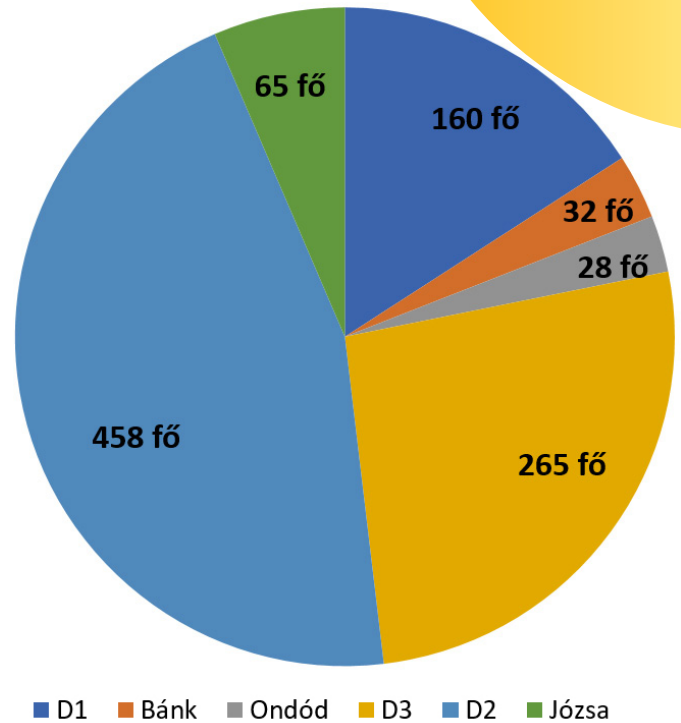

Közösségi beszélgetéseken és részvételi fórumokon résztvevők száma

Saját szerkesztés

Közösségi interjúk résztvevőinek száma

Saját szerkesztés

júalanyokat kértünk fel. A mélyinterjúkat közösségfejlesztő tapasztalattal rendelkező munkatársak végezték az előre meghatározott kérdések mentén haladva, de a kötetlenségre is lehetőséget adó, közvetlen hangulatú beszélgetések formájában. Általánosságban elmondható, hogy az interjúalanyok proaktívak voltak, szívesen vettek részt a kérdések megválaszolásában, mondták el véleményüket, elképzeléseiket, javaslataikat. Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy a közösségi felmérések a lehető legszélesebb körű megszólítással

történjenek, ezért lehetővé tettük a személyes találkozás mellett az online kitöltési módot is, főként arra tekintettel, hogy a világjárvány kockázatot jelentett a lakosság egészére nézve.

A projektek újratervezésekor a kérdőívek összeállításánál és a felmérés megvalósításánál figyelembe vettük

a közösségi interjúk eredményeit, egyúttal elégedettségmérést is végeztünk. A felmérés egyszerre szolgálta a célterületen élők bevonását a tervezésbe, az érdeklődés felkeltését, a közösség szabadidő-eltöltési preferenciáinak megismerését, a projektekben ezidáig megvalósuló programok elégedettségmérését.

A kérdőíveket anonim módon, önkéntes alapon lehetett kitölteni. A két közösségi felmérés során összesen 2 723 fő osztotta meg elképzeléseiket a projektekkel kapcsolatban. Ez a projektekben részt vevők tervezett indikátorának 4,8 százaléka.

A projektek első időszakában feltérképezésre került a településrészekben élők kezdeményező- és cselekvő szándéka, amelynek célja volt erősíteni a helyi ügyek iránti elköteleződést azáltal, hogy a közösségi részvételen alapuló programokat, akciókat, folyamatokat valósítunk meg. Ebben az időszakban zajlott le 1 320 fő részvételével az első felmérés. A 2021-ben zajló második felmérés során összesen 1 403-an töltötték ki a kérdőívet, ebből 577-en az online formát választották. Ez a közel egyharmados arány igazolta az online forma lehetővé tételének létjogosultságát. Mindkét felmérés esetében a válaszadók 74 százaléka nő volt.

A második közösségi felmérés egyik eredményeként megmutatkozott az irodalmi rendezvények iránti magas fokú érdeklődés. A különböző városrészek lakói a kulturális gyökerek elmélyítése, az identitás erősödése érdekében átlagban a legtöbben irodalmi rendezvényen vennének részt, ugyanakkor a helytörténeti témájú programok iránt is nagy lenne az érdeklődés a válaszadók szerint.

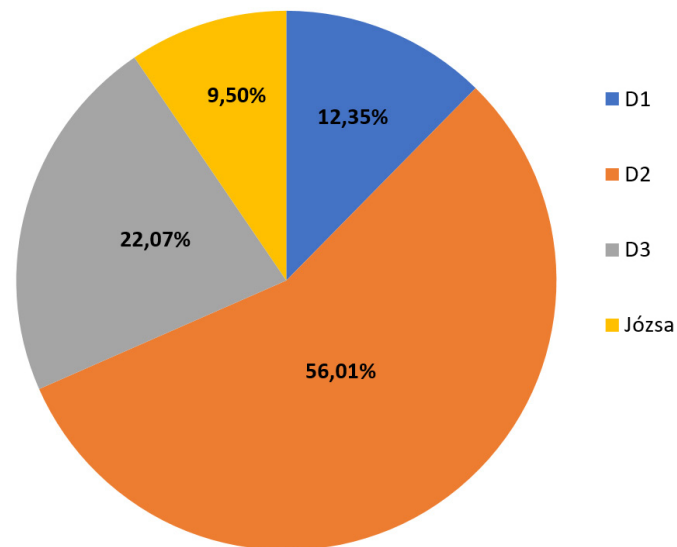
Ahhoz, hogy ezt az igényt pontosabban körvonalazhassuk, a könyvtár telephelyein további lehetőséget biztosítottunk a célterületekhez tartozó lakosság számára, hogy jelzéssel legyen az egyes programtípusokról. A lakosok eseményekhez, akciókhoz való csatlako-

zási szándékának rögzítését, valamint a tematizált igények felmérését a könyvtár online felületein, az intézmény hasonló tematikájú programjain, valamint személyesen a könyvtár látogatásakor valósítottuk meg nem csupán kampányszerűen, hanem a projekt teljes ideje alatt. Ezáltal is biztosítottuk, hogy a projektek keretében zajló közösségi akciók és egyéb identitáserősítő tevékenységek megfeleljenek a célterületen élők igényeinek.

Az irodalmi programokhoz csatlakozni kívánók adatait a pályázat célterületei szerint csoportosítva adatbázisba rögzítettük a GDPR előírásainak szigorú figyelembevételével.

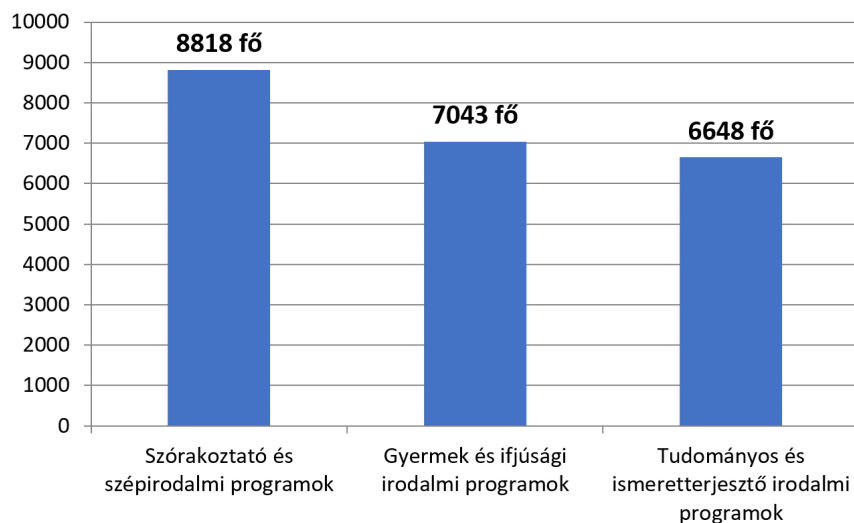
Az irodalmi eseményekhez való csatlakozási szándékáról összesen 13 057 fő nyilatkozott.

Az irodalmi programokhoz csatlakozni kívánók százalékos megoszlása

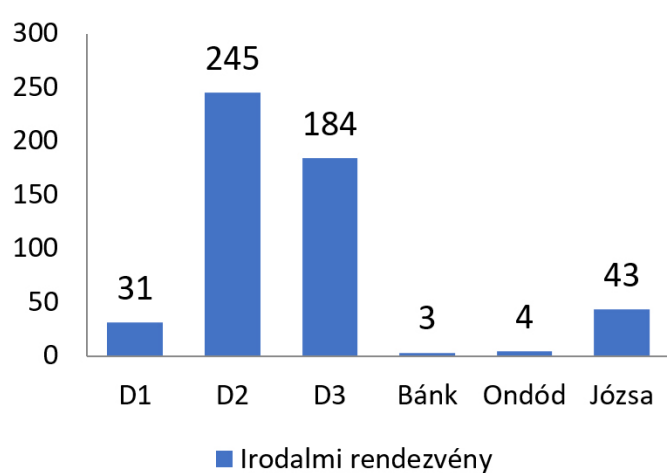
Saját szerkesztés

Az irodalmi programok iránti érdeklődés preferenciák szerinti megoszlása a következő volt a felmérés szerint:

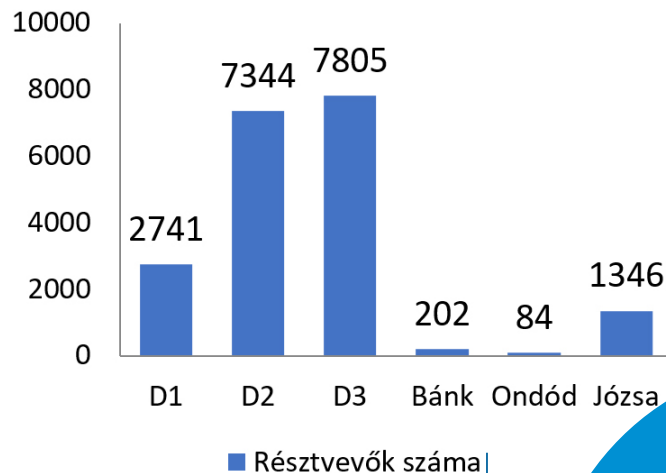

Saját szerkesztés

A fenti igényekre válaszolva szerveztünk meg számos irodalmi rendezvényt – összesen 510 programot, mintegy 19 522 résztvevővel – az alábbiak szerint, melyek részletező elemzését a megvalósított programokról szóló alfejezet tartalmazza.

Saját szerkesztés

4.1.2 ESEMÉNYINDIKÁTOROK, RÉSZTVEVŐINDIKÁTOROK

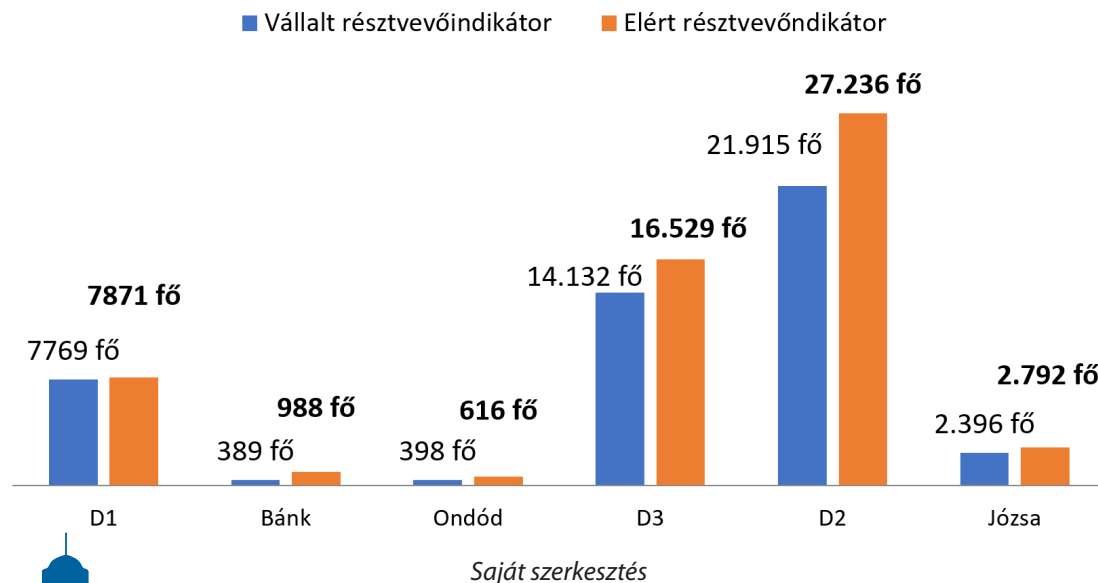
A projektekben megvalósított tevékenységek szakmai tartalmát a 2019-ben elfogadott helyi cselekvési tervek és rendezvénynaptárak adták. Ezen dokumentumok felülvizsgálatát tartalmazó új cselekvési tervek és újragondolt rendezvénynaptárak a célterületeken élők elégedettségméréséből és igényfelméréséből levont konklúziók alapján készültek el.

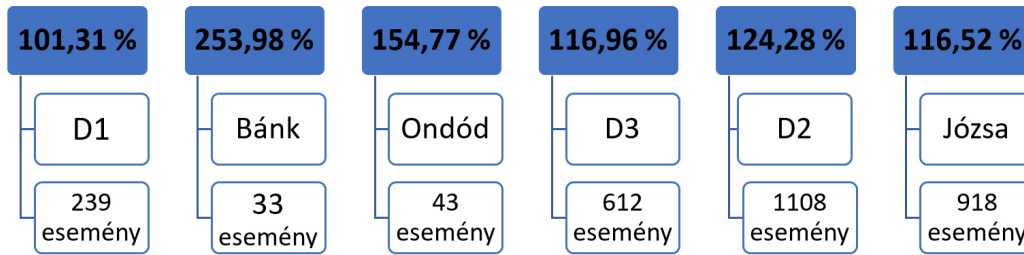
A projektek keretében tervezett programok célja volt megszólítani a lakosság széles rétegét, egyetlen társadalmi csoportot sem kirekesztve. Fontosnak tartottuk mindvégig, hogy tovább javítsuk a lakosok elköteleződését a helyi ügyek iránt, tovább növeljük cselekvési aktivitásukat, további új közösségeket alakítsunk ki, erősítsük az együttműködést és a partnerségi kapcsolatokat, visszaépítsük a bizalmat a világjárvány okozta sebek

után. A közösség múltjában rejlő értékek feltárásával és közreadásával, hagyományápoló rendezvények szervezésével erősödött a lakosság identitástudata.

A közösségi részvételt, aktivitást erősítő közösségi akciók, tevékenységek, események, programok tervezésénél szükséges volt résztvevőindikátorhoz kapcsolódóan vállalást is rögzíteni. A projektek során megvalósuló programokon, akciókon részt vevő lakosok számának alátámasztására szolgáltak az eseményeken kitöltött jelenléti ívek. A következő diagramok alapján megállapítható, hogy a hat projekt összesített eredményei alapján az elért résztvevőindikátorok 119,2 %-os növekedést mutatnak. A hat projekt során összesen 46 999 fő bevonását vállalták a konzorciumi partnerek, a közösségi akciókon azonban 56 032 fő vett részt, ami megközelítőleg plusz 10 000 fő bevonását jelenti.

Vállalt és elért résztvevőindikátor

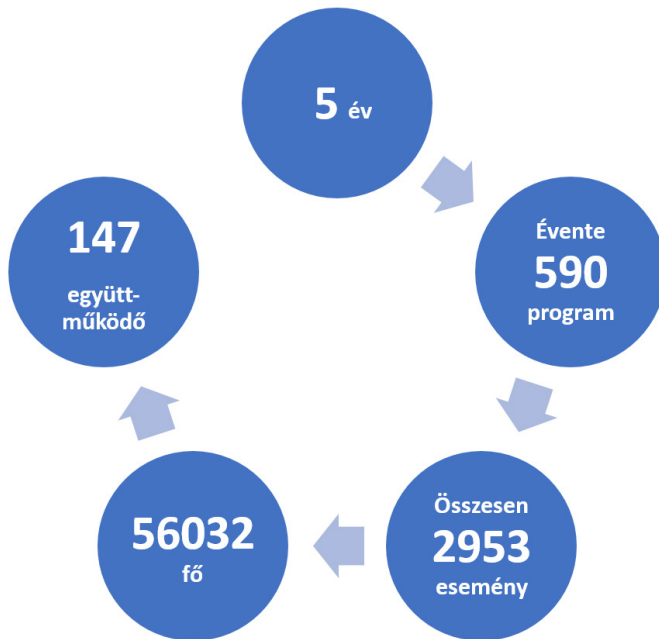

A programokat, akciókat, eseményeket összesen 31 célterületen valósítottuk meg, lefedve így Debrecen teljes lakosságát. A projektek teljes időtartama alatt a hat projektben összesen 2 953 programra hívtuk az érdeklődőket, ami arányosítva azt jelenti, hogy megvalósítás közel öt éve alatt, évente 590 akcióba vontuk be a lakosságot. De természetesen figyelembe véve a 2020

és 2021 években a világjárvány okozta lezárásokat, ez a szám még magasabb azokban az időszakokban, amikor a lakosok szabadon mozoghattak.

A lakosság igényeit figyelembe véve számos programtípust szerveztünk, megszólítva a lakosság egészét, a sportprogramoktól, a kézműves foglalkozásokon át, a családi napokig vagy író-olvasó találkozókig, szerveztünk irodalmi sétát, könyvbemutatót, támogattunk zenei klubot, társasjátéklklubot, szerveztünk számos helyismereti kvízt és helytörténeti kiállítást. Mindazonáltal a korábbiakban részletezett közösségi felmérésekből is kiderült, hogy nagy volt az érdeklődés az irodalmi, valamint a helytörténeti programok iránt. Ezeknek a preferenciáknak feleltek meg a projektek keretében kiadott helytörténeti jelentőségű kiadványok és az azokhoz kapcsolódó könyvbemutatók, valamint A könyv órája akciók.

A Méliusz Juhász Péter Könyvtár kiemelt fontosságot tulajdonított a helyi értékek megőrzésének, a helyismereti témájú programok, kiállítások szervezésének a TOP-6.9.2 kiíráson támogatást nyert projektek alapvető céljaival összhangban Gyűjtőkori Szabályzatának megfelelően. Debrecen helyi közösségeihez még szorosabban kötődve a közösségi tevékenység törté-

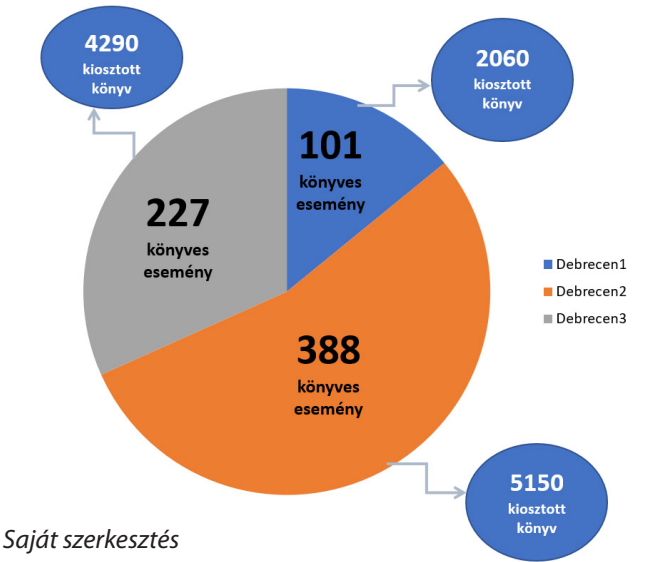
netét, a város múltját feltáró, bemutató kiadványok megjelentetését vállaltuk, melyek révén a lakosok helyi identitása tovább erősíthető. Emellett kiemelt fontosságú, hogy a kiadványok által hiteles, értéktermelő és egyben releváns információkat szerezhetnek az itt élők közvetlen környezetükről, melyeket továbbadhatnak a következő generáció számára is. A kiad-

ványok tematikai összetétele, helyi vonatkozású ismeretanyaga tovább erősíti a településrészi identitást, markáns szerepet vállalva a közösségfejlesztési folyamatokban. Ezen célok elérésének segítése érdekében a következő kiadványok megjelentetését és a lakosokhoz való eljuttatását valósítottuk meg a projektek során:

Kiadványok	D1	D2	D3	Össz. (db)
Civisházak és lakóik nyomában	400	1000	600	2 000
Debreceni egypercesek	400	1000	600	2 000
Az én Debrecenem könyv	400	1000	600	2 000
Az én Debrecenem foglalkoztatókönyv	400	1000	600	2 000
Sajó	60	150	90	300
Vendéglátói körkép	240	600	360	1 200
24 emelet 24 történet	0	0	1200	1 200
Debreceni Diák dalos- és anekdotakönyve	160	400	240	800

Saját szerkesztés

Összesen 11 500 kiadványt osztottunk ki a Debrecenben élők között. 2022 júniusa és 2023 júniusa között. A lakosság 716 eseményen (könyvbemutatók, beszélgetések, A könyv órája akciók) juthatott hozzá a helytörténeti jelentőségű kiadványokhoz. Kiemelendők még a korábban már említett irodalmi programsorozatok, melyeket összesen hét csoportba sorolhatunk, és melyeket majd minden célterületen meghirdettünk a következő témákban: Tavaszi böngésző, Tavaszi lapozó, Tavaszi olvasó, majd a 2022 őszi

Saját szerkesztés

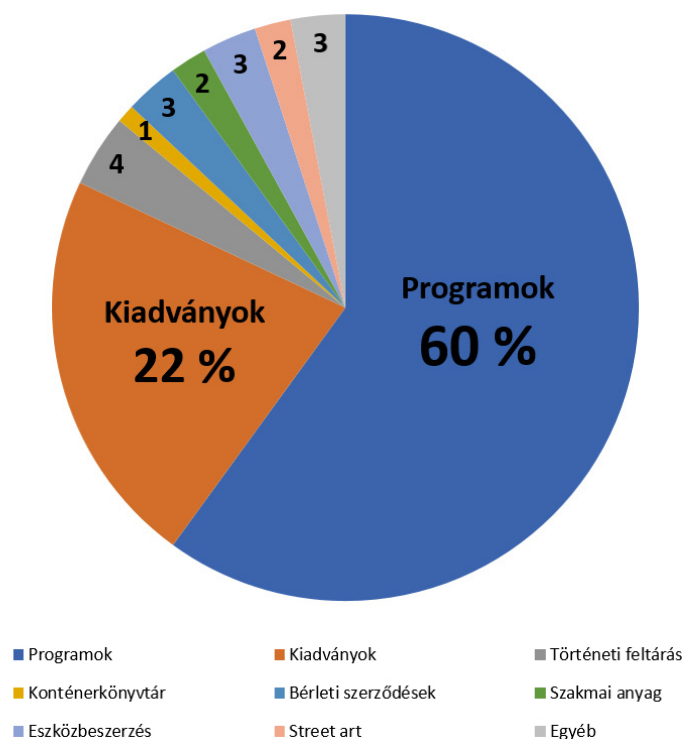
időszakában az Őszi böngészőt, Őszi lapozót és Őszi olvasót, valamint év végén a Téli irodalmi estéket. Mindezek mérföldkövekhez és időszakokhoz kapcsolódó kimutatását az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Projekt	Mérföldkő	Időszak	Programok (alkalom)	Résztevők (fő)
D1	10.	2021.12.30. - 2022.06.29.	6	569
Bánk	11.	2021.12.30. - 2022.06.29.	1	10
Ondód	10.	2021.12.30. - 2022.06.29.	1	8
D3	11.	2021.12.30. - 2022.06.29.	50	1589
D2	10.	2021.12.30. - 2022.06.29.	68	1882
Józsa	10.	2021.12.30. - 2022.06.29.	10	275
D1	11.	2022.06.30 - 2022.12.29.	18	1942
Bánk	12.	2022.06.30 - 2022.12.29.	1	93
Ondód	11.	2022.06.30 - 2022.12.29.	2	63
D3	12.	2022.06.30 - 2022.12.29.	52	3555
D2	11.	2022.06.30 - 2022.12.29.	113	3667
Józsa	11.	2022.06.30 - 2022.12.29.	21	718
D1	12.	2022.12.30. - 2023.06.29.	7	230
Bánk	13.	2022.12.30. - 2023.06.29.	1	99
Ondód	12.	2022.12.30. - 2023.06.29.	1	13
D3	13.	2022.12.30. - 2023.06.29.	82	2661
D2	12.	2022.12.30. - 2023.06.29.	64	1795
Józsa	12.	2022.12.30. - 2023.06.29.	12	353

4.1.3 SZAKMAI MEGVALÓSÍTÓK, EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNEREK

A TOP 6.9.2-16 projektek megvalósítása során több közbeszerzési eljárásra is kötelezettek voltak a konzorciumi partnerek. Ehhez kapcsolódó feladatként folyamatosan pontosították a közbeszerzési eljárások során egybeszámlítási kötelezettség alá eső szolgáltatások típusait, tartalmát, a közbeszerzési eljárások költségeit, és lefolytat-

Szerződő partnerek számának tevékenység szerinti százalékos megoszlása

Saját szerkesztés

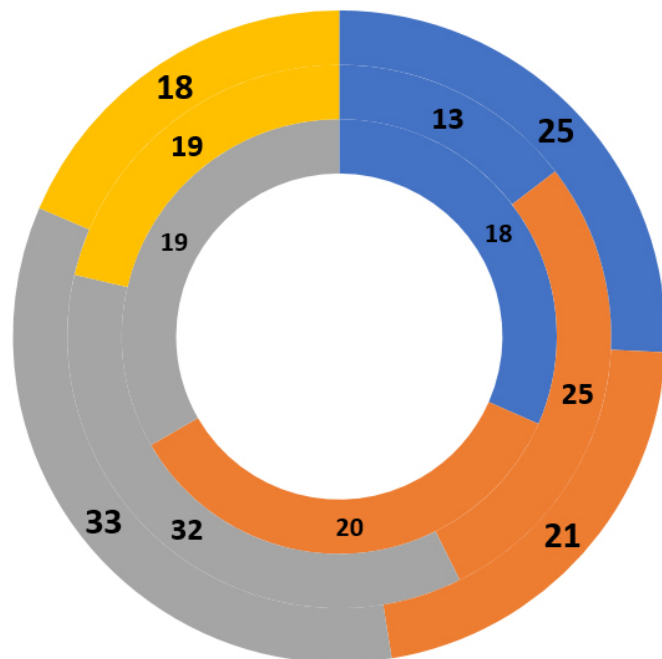
ták az eljárásokat. A Debreceni Művelődési Központ, valamint a Méliusz Juhász Péter Könyvtár összesen 14 eljárást folytatott le, 13-at nemzeti, egyet pedig uniós eljárásrendben. Öt közbeszerzés a rendezvényszervezéshez, négy az eszközök beszerzéséhez, egy az ajándékönyvek beszerzéséhez, kettő szakmai anyag beszerzéshez, egy a helytörténeti kiadványok nyomdai kivitelezéséhez, egy a helytörténeti adatbázist lehetővé tevő szoftverbérléshez kapcsolódott, és összesen 74 ajánlattevő nyújtott be ajánlatot. A közbeszerzési eljárások általában részajánlattételt tettek lehetővé, így összesen 37 szerződéskötésre került sor az eredményes eljárásoknak köszönhetően.

A közbeszerzési eljárásokon kívül még számos szerződő partner együttműködése tette lehetővé a projektekben meghatározott célok elérését. A Debreceni Művelődési Központ és a Méliusz Juhász Péter Könyvtár 147 partnerrel szerződött a megvalósítás öt éves időtartama alatt. A fenti összegzésből látszik, hogy a szerződő partnerek nagy arányban a közösségi akciók, programok, rendezvények szervezésében és lebonyolításában vettek részt, ugyanakkor szerteágazó szakmai kapcsolatot, és ezzel összefüggésben nagyszámú bevonandó közreműködőt igényelt a nagy népszerűségnek örvendő hét kiadvány megjelentetése.

4.1.4 TÁJÉKOZTATÁS SZÁMOKBAN

A közösségfejlesztési folyamat eredményeiről, az ahhoz való csatlakozás lehetőségeiről a lakosságot tájékoztató közösségi információs pontokat alakítottunk ki és tartottunk fenn a projekt teljes időszaka alatt. Valamennyi program, akció folyamatosan elérhető volt a MÉLIUSZ honlapján, közösségi felületein, aktuális eseményeinkről plakátok készültek, melyek a könyvtárhálózatunkban, információs pontjainkon kerültek kihelyezésre, ahonnan tájékozódhattak az érdeklődők. Általá-

A TOP 692-16 projektekről leggyakrabban beszámoló három sajtóorgánium

Belső kör: Hajdú-Bihari Napló
Középső kör: Dehir
Külső kör: Haon

■ 2020 ■ 2021 ■ 2022 ■ 2023

Saját szerkesztés

nosan elmondható, hogy mind a 31 célterület részére biztosítottuk az informálódás lehetőségét, széles hozzáférést lehetővé tevő, könnyen megközelíthető helyen, a nyitvatartást pedig a lehető legszélesebb időszámban meghatározva biztosítottuk a látogatást. Így megbízható és naprakész felvilágosítást tudunk folyamatosan nyújtani a közösségfejlesztési folyamatokról, a közösségi programokról, a közösségi akciókról, a településrész életére hatást gyakorló legfontosabb közhasznú (helyi, köznapi, mindennapi, közérdekű, közösségi, általános) információkról.

A projektkkel kapcsolatos hírekről, eredményekről a sajtó is folyamatosan beszámolt. A tematikus sajtófigyelés eredményeként elmondható, hogy a TOP 6.9.2-16 projektekről 2020. és 2023. között összesen 312 megjelenést regisztráltunk egybeszámítva az online és a nyomtatott helyi és országos sajtót. Megállapítható, hogy legnagyobb számban nyomtatott formában a Hajdú-Bihari Napló tájékoztatott a projektekről kapcsolatban, az online médiumok közül pedig a Dehir és a Haon. Az alábbi diagramon látható, hogy 2022-ben kiemelkedően magas számban adott számot a helyi sajtó a projektekből megvalósuló eredményekről, ami jól szemlélteti a projektekből megfogalmazódó azon célt és annak elérését, hogy a közösségi programok egyre nagyobb számban szólítsák meg az érdeklődőket, növekedjen a „bevonódás”.

4.2 A LEGSIKERESEBB PROGRAMOK KÉPEKBEN

Lórántffy
Téli erdő meséje

JÓZSA

Motoszka - 2021.augusztus 5.

Afrikai szafari
2022.augusztus 02.

ONDÓD

Nyáridő - 2021.szeptember 24.

Papírszínház
mesefoglalkozás és
kézműveskedés
2023.június 03.

BÁNK

Bánki nyárbúcsúztató zenei fesztivál
2019.augusztus 17.

Márton napi libáskodás
2019.november 13.

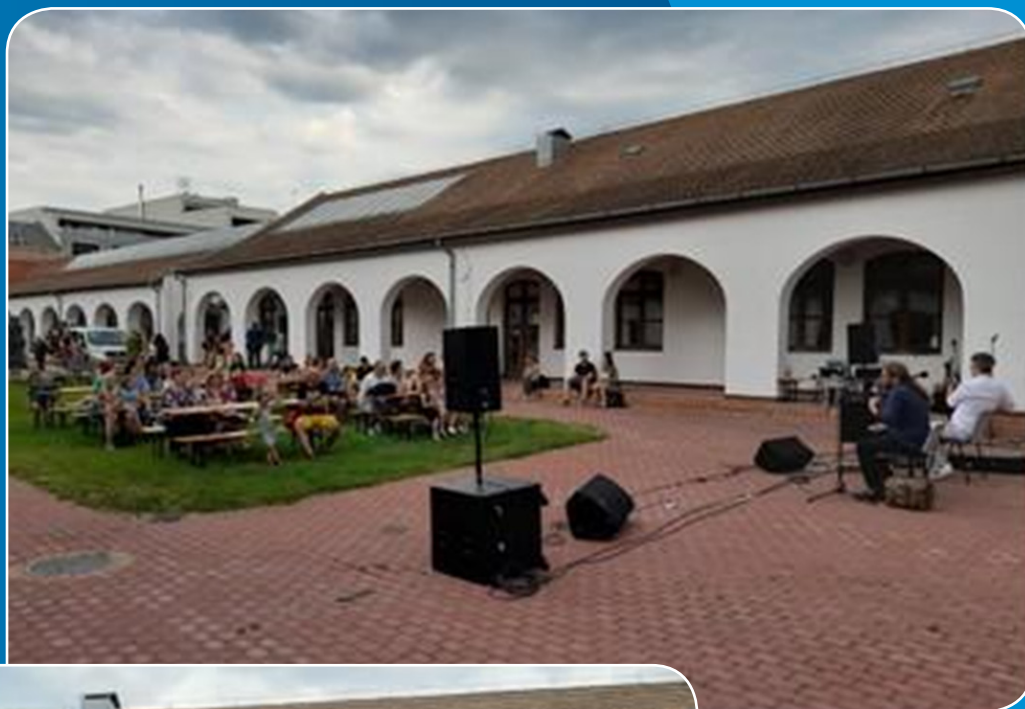
Filmklub
2020.január 30.

DEBRECEN 3
Állatfuttató
2020.szeptember 27.

A szomjas troll és
egyéb furcsaságok
2022. június 25.

Petőfi200
kerekasztal-beszélgetés
az Alföld folyóirattal
2023.április 12

DEBRECEN 2

Debreceni cívisházak és lakóik
nyomában – beszélgetés, dedikálás
2022.szeptember 18.

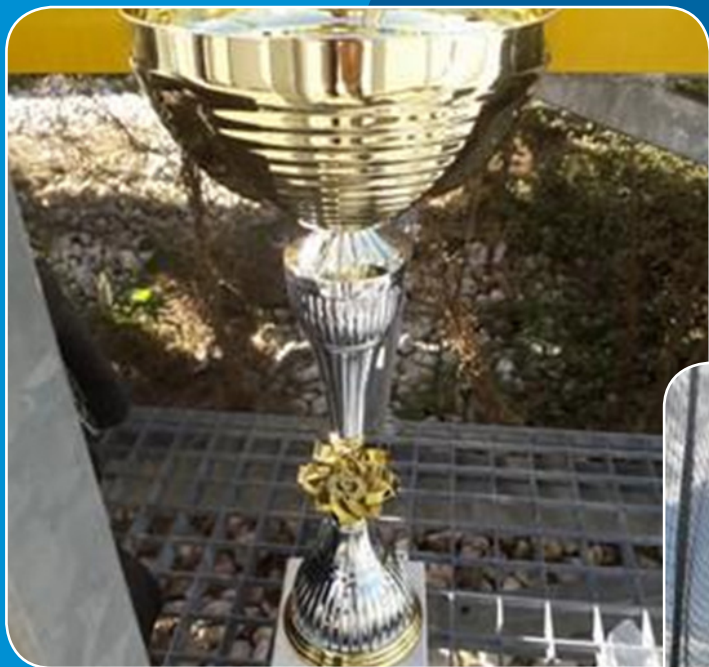
Bábelőadás
2022.május 7.

„Vizek mélyén – Idők mélyén”
kiállításához kapcsolódó
rendezvénysorozat – Búvártörténetek
2022.július 25.

DEBRECEN 1
Egészségnap
2022.szeptember 27.

Tavaszi nyúl
2023.június 17.

Helytörténeti kiállítás
2021.szeptember 24.

5 A PROJEKTEK NYILVÁNOSSÁGÁNAK ISMERTETÉSE

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében meghirdetett TOP-6.9.2-16 kódszámú, „Helyi identitás és kohézió erősítése” tárgyú felhívásra benyújtott támogatási kérelmeket a Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága 100 %-os támogatási intenzitás mellett vissza nem térítendő támogatásban részesítette. A projekt részeként a kötelező nyilvánosság biztosítását is szükséges volt megvalósítani a támogatott tevékenységeken belül. A 6 projekt esetében 2 közbeszerzési eljárás keretében kerültek kiválasztásra azok a vállalkozók, akik a kötelező nyilvánosság biztosítását végezték.

Az első közbeszerzési eljárás keretében (A hivatkozott közbeszerzési eljárás megindításának időpontja: 2018. augusztus 6. (KÉ-13890/2018.)) nyertes ajánlattevő Debrecen 1, Debrecen 3 és Józsa városrészen a DEKÁD Mérnöki Tanácsadó és Szolgáltató Kft volt. A második közbeszerzési eljárás keretében (A hivatkozott közbeszerzési eljárás megindításának időpontja: 2018. november 13. (KÉ-20816/2018.)) nyertes ajánlattevő a Bánk, Ondód és Debrecen 2 városrészen a Médiacentrum Debrecen Kft volt. A vállalkozók tevékenységüket a hatályos Széchenyi 2020 Kedvezményezett Tájékoztatói Kötelezettségei Útmutató és Arculati Kézikönyv „KTK 2020” elnevezésű dokumentumok előírásai szerint látták el.

A 150 és 500 millió Ft között támogatás nyert projektek esetében

- „Helyi közösségfejlesztés Debrecen1 városrészen” (A megvalósítás helyszínei: Kerekestelep, Lencztelep,

Basahalom, Tégláskert, Majorság, Boldogfaluikert, Epreskert, József Attila-telep, Homokkert, Zsibogó, Műhelytelep, Pércsikert, Sóház, Biharikert, Kondoros)

- „Helyi közösségfejlesztés Debrecen3 városrészen” (A megvalósításának helyszínei: Debrecen Miklóskapu, Tizenháromváros, Postakert, Vargakert, Ispotály, Úr-rétje, Akadémiakert, Tócoliget, Kertváros, Belváros, Tócsóvölgy, Lóskút, Tócsóskert Észak, Tócsóskert Dél, Köntöskert, Csigekert, Hatvan utcai kert, Mesterfalva, Széchenyikert célterületek.)
- „Helyi közösségfejlesztés Debrecen2 városrészen” (A projekt megvalósításának helyszínei: Debrecen Csapóker, Kincseshegy, Falóger, Auguszt, Egyetemváros, Nagyerdőpark, Nyulas, Nagyerdő, Veres Péter kert, Gerébytelep, Júlia telep, Hőforrás, Sámsonikert, Dobozikert, Burgundia, Nagyerdőalja, Szentlászlófalva, Péterfia, Sestakert, Libakert, Vénkert, Újkert Dél, Újkert Észak, Kandia, Wesselényi célterületek)

AZ ALÁBBI KÖTELEZŐ NYILVÁNOSSÁGI ELEMELK MEGVALÓSÍTÁSA VOLT KÖTELEZŐ.

I. A projektek előkészítő szakasza

2018.11.14-én elkészültek a Debrecen1 és a Debrecen3 városrészi projektek, 2019.január 29-én pedig a Debrecen2 városrészi projekt kommunikációs tervei, amely

tartalmazták a stratégiai célkitűzéseket, a megvalósítandó európai uniós fejlesztés rövid bemutatását, és a várható eredmények felvázolását. Meghatározásra kerültek a kommunikációs célok, a célcsoportok, elkészültek a kommunikációs stratégiák. Bemutatásra kerültek a tájékoztatás során használt kommunikációs eszközök.

A vállalkozók feladata volt a projekthez kapcsolódó tájékoztató elkészítése, amely tartalmazza a projekt főbb adatait, rövid összefoglalót a projektekről, a kötelező arculati elemek feltüntetésével. A kedvezményezett működő honlapján a projektekhez kapcsolódó tájékoztató megjelenítése és folyamatos frissítése a projekt fizikai zárásáig biztosított:

<https://www.d2030.hu/aktualis-projektek/tajekoztato-helyi-kozossegfejlesztes-debrecen1-varosreszen-cimu-projektrol/2018/11/19/>

<https://www.d2030.hu/osszes-projekt/tajekoztato-a-helyi-kozossegfejlesztes-debrecen2-varosreszen-cimu-projektrol/2019/01/30/>

<https://www.d2030.hu/aktualis-projektek/tajekoztato-a-helyi-kozossegfejlesztes-debrecen2-varosreszen-cimu-projektrol/2019/01/30/>

A Debrecen2 városrész esetében 100 db 4 oldalas A kiadvány készült A5 méretben, amelynek célja az érintett célcsoportok informálása volt.

II. A projektek megvalósítási szakasza

2019.01.07-én a Debrecen3, 2019.01.25-én a Debrecen1, 2019.06.28-án pedig a Debrecen2 projektek esetében kiküldésre került egy hivatalos sajtóközlemény a projekt indításáról, amely tartalmazta a projekthez kapcsolódó legfőbb információkat. A sajtóközlemény minden releváns, a településen és régióban elérhető médiának megküldésre került. A kiküldött sajtóközlemény által generálódott, illetve kapcsolódó sajtómegjelenés összegyűjtésre kerültek.

A beruházás helyszínén „B” típusú tábla elkészítése és elhelyezése történt, amely biztosította az európai uniós forrásból megvalósuló fejlesztések láthatóságát a lakosság számára, ezért a táblákat jól látható helyen kellett elhelyezni a Megrendelő által megjelölt helyszínen. A tábla mérete: 300 cm x 150 cm. A tábla elkészítéséhez egy ún. „táblagenerátor” program nyújtott segítséget.

A Debrecen2 projekt esetében sajtónyilvános nyitórendezvény került megtartásra 2019.május 25-én a Homokkerti Községi Házban. A sajtó munkatársai részére a meghívó 2019.május 21-én került kiküldésre, az eseményen több mint 50 fő vett részt. Az uniós támogatással megvalósuló fejlesztés ismertségének növelése érdekében Erősítsük a helyi közösségeket! címmel 2020 februárjában fizetett médiamegjelenés során került népszerűsítésre a projekt a havonta megjelenő Debreceni Korzó c. magazinban. Ugyanezen célt szolgálta a Községi együttműködéssel fejlődik tovább Debrecen címmel a dehír portálon található médiamegjelenés is.

A vállalkozó a projekt teljes időszaka alatt fotódokumentációt készített a megvalósítás alatt megrendezésre kerülő rendezvényekről, klubeseményekről, programokról.

III. A projektek megvalósítását követő szakaszban a TÉRKÉPTÉR feltöltése megtörtént a projektekhez kapcsolódó tartalommal. 2023. szeptemberében kiküldésre került a Debrecen1, a Debrecen3 és a Debrecen2 projekt esetében egy hivatalos sajtóközlemény a projektek zárásáról, amely tartalmazta a projektekhez kapcsolódó legfőbb információkat. A sajtóközlemények minden releváns, a településen és régióban elérhető médiának megküldésre kerültek. A kiküldött sajtóközlemények által generálódott, illetve kapcsolódó sajtómegjelenések összegyűjtésre kerültek.

A beruházás helyszínén „D” típusú tábla elkészítése és elhelyezése, amely biztosítja az európai uniós forrásból megvalósuló fejlesztések láthatóságát a lakosság számára, ezért a táblákat jól látható helyen kellett elhelyezni a Megrendelő által megjelölt helyszínen. Az emlékeztető tábla mérete: A3 (29,7 cm x 42,0 cm) .A tábla elkészítéséhez egy ún.„táblagenerátor” program nyújtott segítséget.

A Debrecen2 projekt esetében sajtónyilvános zárórendezvény került megtartásra 2023. szeptember 27-én a Méliusz Juhász Péter Könyvtárban. A sajtó munkatársai részére a meghívó 2023.szeptember 23-án került kiküldésre. A projekt megvalósítást követő szakaszában 4 oldalas eredménykommunikációs anyagok készültek A5 méretben a lakosság, illetve az érintett célcsoportok informálása a megvalósult projekt eredményeiről.

A 150 milliót Ft támogatást el nem érő projektek

- „Helyi közösségfejlesztés Józsa városrészen”
- „Helyi közösségfejlesztés Bánk városrészen”
- „Helyi közösségfejlesztés Ondód városrészen”

esetében az alábbi kötelező nyilvánossági elemek megvalósítása volt kötelező.

I. A projektek előkészítő szakaszban a vállalkozók feladata volt a projekthez kapcsolódó tájékoztató elkészítése, amely tartalmazza a projekt főbb adatait, rövid összefoglalót a projektről, a kötelező arculati elemek feltüntetésével. A kedvezményezett működő honlapján a projektekhez kapcsolódó tájékoztatók megjelenítése és folyamatos frissítése a projekt fizikai zárásáig biztosított:

II. A projektek megvalósítási szakaszában a beruházás helyszínén „C” típusú tábla elkészítése és elhelyezése volt kötelező, amely biztosítja az európai uniós forrásból megvalósuló fejlesztések láthatóságát a lakosság számára, ezért a táblákat jól látható helyen kellett elhelyezni a Megrendelő által megjelölt helyszínen. A tábla mérete: 59,4 cm x 42 cm . A tábla elkészítéséhez egy ún. „táblagenerátor” program nyújtott segítséget.

A vállalkozók a projekt teljes időszaka alatt fotódokumentációt készítettek a megvalósítás alatt megrendezésre kerülő rendezvényekről, klubeseményekről, programokról.

III. A projektek megvalósítását követő szakasza a TÉRKÉPTÉR feltöltése megtörtént a projektekhez kapcsolódó tartalommal.

6 ÖSSZEGZÉS - DEBRECEN, DEBRECENIEK, DEBRECENISÉG

A TOP-6.9.2-16 „A helyi identitás és kohézió erősítése” projektek célja a 31 célterületen az volt, hogy erősítse a helyi közösségek identitását és összetartó erejét. A projektek zárásakor kijelenthetjük, hogy a vállalkások mindenhol teljesültek: a lakótelepeken éppúgy, mint a belvárosban vagy a kertségekben.

A közösségfejlesztés során a közösség és annak létező és lehetséges kulturális értékeiből indultunk ki, célunk a kulturális aktivitásra, helyi kulturális élet szervezésében és alakításában való szerepvállalásra ösztönzés, a kulturális részvétel fejlesztése volt. A specifikus cél a kulturális hozzáférés segítése, a helyi közösség kulturális értékeinek megőrzése és kreatív, öntevékeny megújítása. Távlatos, a kulturális értékteremtés képességére, az érték-megőrzés, hagyományörzés vagy -teremtés képességének fejlesztésére irányuló, közösségi identitást erősítő folyamat, mellyel hozzájárul a helyi közösség kezdeményező- és cselekvőképességének erősödéséhez.

Ha a számok mögé tekintünk, akkor a mennyiségi értékeken túl azoknál fontosabbak is feltáruhnak. Olyan programokat indítottunk el, amelyek hagyományokká váltak és megteremtették a maguk közösségét: ilyen a Kedd, könyvtár, költők, a Társasjátéklklub vagy a Viola névre hallgató zenei rendezvény. Ezek látszólag kis közösségeket kovácsolnak egybe, jelentőségük azonban nem számosságukban, hanem a résztvevőkben mutatkozik meg. A pályázat célja az volt, hogy városi környezetben ilyen mikroközösségek jöjjenek létre, ezáltal pedig erősödjön Debrecen társadalmi szövete, megtartó ereje. Sőt, valójában még ennél is többet szerettünk volna elérni:

szerettük volna, hogy a helyi közösségekben megmutathassuk azt, ami mindegyikben közös. Ezért került kiépítésre a helytörténeti adatbázis és tettük közkincsé közös emlékeinket, például a pápalátogatásról, a városrészek történetéről vagy olyan elfeledettnek hitt művészi eseményekről készült képeket, mint amilyen Amerigo Tot kiállítása volt a Debreceni Egyetemen. A pályázatból kiadott könyvek az egyik legszebb példa arra, hogy mi kapcsolja össze Debrecen kis közösségeit: a 24 emeletes nem csak a belvárosban élők, hanem minden debreceni számára ismerős látvány; Sajó építészete több utca és tér arculatát meghatározza; a cívisházak pedig mindannyiunk számára épített örökségünk elidegeníthetetlen részét képezik.

Ezek az értékek valamilyen formában mindenhol jelen vannak – Debrecenben a Nagytemplom tornyai ott is támpontot adnak, ahol nem is látszanak. A 6 projekt a 31 célterületen egyetlen szerves egységgé vált: városunk közösségét és a civisek öntudatát erősítette.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata rendkívül fontosnak és aktuálisnak tartja a közösségfejlesztés témáját, melyhez nagymértékben hozzájárult jelen projekt megvalósítása, melynek köszönhetően minden lakos egy kicsit „debreceniebb” lett.

4024 Debrecen, Piac utca 20.
(52)511-400 | www.debrecen.hu

